

Tribuna școlii

REVISTA SĂPTĂMÎNALĂ

Anul II Nr. 36

Sîmbătă 19 februarie 1972

12 pagini — 1 leu

INTELECTUALII SATELOR

La noi în țară, intelectualitatea satelor are o tradiție cu totul remarcabilă și un rol de importanță. Încă din secolele trecute, învățătorii, propriu-zis niște țărani cărturari, țineau ridicată făclia care să lumineze prin știință de carte și conștiință socială, în condiții istorice vitrege și chiar tragice, drumul poporului de jos, sub diferite stăpîniri și sisteme de jaf.

Au fost desigur minți luminate, care, din patriotism și dragoste de popor, și-au câștigat prin faptele lor merite consemnate în cartea de aur a trecutului nostru cultural. Adevărații desțelenitori ai sufletului celor mulți compuneau oastea anonimă a dascălilor, împreună cu aceia care, trimiși de foruri superioare, țineau contactul direct cu școala din sat, unii fiind ei înșiși propovăduitori ai slovei și ai gândului de mai bine, pentru truditorii cîmpului și ai altor țărîmuri ale muncii din care izvorăsc bogățiile. Imi vin în minte genii ale națiunii ca Eminescu, Creangă ori Caragiale. Ei au avut o intensă comunicare cu învățămîntul. Cine dintre noi nu cunoaște adîncile analize și evidențierea de probleme dureroase, pe care o făcea în rapoartele sale curajoase revizorul școlar Mihai Eminescu? Dar cine nu știe cît a fost de legat și pasionat de culturalizarea satelor Mihail Sadoveanu?

Menționez aceste câteva nume, care sînt culmi ale culturii, mereu luminate de raze, tocmai pentru a sublinia cum cele mai mari forțe creatoare s-au preocupat totdeauna de ceea ce se înțelegea înainte prin popor, adică „oamenii de jos”, cum se mai spunea. Nici nu cred că se putea altfel, cînd veneai din Ipotești, din Humulești, din Haimanale, ori ca Slavici din Șiria, din Avrig, ca acel părinte al cărturarilor români, Gheorghe Lazăr. Aceste mențiuni sînt lacunare, neputînd lua proporțiile cuvenite în dimensiunile reduse ale acestui articol.

Mare era, însă, oastea acelor pe care noi înșine ni-i amintim din copilărie. Îci-colo e pomenit cîte unul din ei, cei mai mulți pierzîndu-se totuși ca nume, între aceia ce ne-au lăsat bunăoară „Miorița” sau „Meșterul Manole”. În analogie cu rapsozii, ei ne-au lăsat un cîntec pe care eu l-aș numi al conștiinței naționale și sociale. Continuatorii lor contribuie astăzi la făurirea aceluși suflet ce se înfrunchează, figurat, în „Cîntarea României Socialiste”, mulțumindu-se de asemenea numai cu izbînda operei lor și necăutînd renumele ce-l merită.

Pe vremuri era un apostolat să îndeplinești munca de dascăl. Aș vrea să amintesc o singură împrejurare: în Munții Apuseni, cînd erau troienite cărările, copiii nu puteau răzbi din cătune la școală, mai ales că îi păștea și primejdia de a fi mincați de lupi. Atunci învățătorul pleca, pe riscul său, din creastă în creastă și din coastă în coastă, de la o casă la alta, cu cărțile subsoară și cu flacăra în inimă, ca s-o predea și să-nălzească inimile ce abia îmboceau.

Ceea ce se practică, în condițiile socialismului, e un învățămînt ridicat la cu totul alt nivel decît ne-am fi putut închipui noi, cei ce am învățat în vechea Românie. Acestea sînt lucruri cunoscute. La mine în sat e drept că erau deja mai multe școli, una ortodoxă, cu limbă de predare română, alte două, catolică și calvină, cu limbă de predare maghiară, iar a patra particulară, cu limba de predare tot maghiară, cea mai frecventată și lipsită de riscul de a-i pleca învățătorii în război. Acum, în același sat, care se numește Orașul Sebiș, județul Arad, sînt două licee, o școală generală, și nu știu cîți profesori și învățători. Problema de revoluție culturală. Muzeu, internat, bibliotecă, cinematograful, librărie!

Dar se petrec și lucruri mai puțin spectaculoase, care dacă nu prind apostola-

M. BENIUC

(Continuare în pag. a 2-a)

Ladea

Autoportret

ÎN ACEST NUMĂR

Virtuțile morale ale poporului nostru • Conștiința teoretică a cercetătorului științific contemporan • Orientarea școlară și profesională • În dezbatere: manualele.

MIHNEA GHEORGHIU

(Continuare în pag. a 2-a)

O școală veche de cînd lumea

Educația este un proces continuu, care începe o dată cu nașterea omului și sfîrșește o dată cu sfîrșitul său.

În desfășurarea acestui proces intervin, rînd pe rînd, părinții, școala, societatea.

În viața unui om, școala joacă un rol considerabil. Dar pe lîngă școala în înțelesul său obișnuit, cu săli de clasă, cu bănci, cu profesori, cu lecții care trebuie învățate, există o altă școală, mult mai veche ca formă organizatorică, mult mai cuprinzătoare și, în unele privințe, mai eficientă. Este vorba de teatru. Nu este de mirare că o țărișoară care a dat lumii filozofi, matematicieni, poeți, sculptori, arhitecți al căror nume și ale căror opere au înfruntat secolele, a dat și un Eschil, un Sofocle, un Euripide, un Aristofan.

Nu este de mirare că un genial strateg ca Pericle, care era în același timp și un mare om politic, a considerat teatrul ca cel mai eficient mijloc de educare a poporului atenian. Acest mijloc de educare în masă a străbătut victorios evul mediu, perioadă în care a luat forme corespunzătoare organizației politico-administrative a timpului. Trupe ambulante au străbătut, de exemplu, Franța evului de mijloc din cetate în cetate, din castel în castel, pentru a răspîndi epopee eroice, istorice, tot folclorul bogat în evenimente al acelor timpuri.

Teatrul a constituit o excelentă lecție de istorie, de morală, de filozofie practică.

Zecile de mii de englezi care au ascultat piesele lui Shakespeare au învățat de la el o bună parte din istoria zbuciumată a țării lor. Căci teatrul a avut de la început un avantaj asupra sistemului clasic de educare: nu cerea auditorilor să știe să scrie sau să citească. Le cerea să vadă și să audă, autorul luîndu-și sarcina să-i facă să înțeleagă. De această sarcină, marii autori, ca Shakespeare, Lope de Vega, Corneille, Racine, Moliere, Goldoni și mulți alții, s-au achitat cu strălucire. Ei nu au fost pur și simplu autori de piese de teatru, ci mari învățători ai poporului în mijlocul cărora au trăit. Să uităm oare rolul pe care, în țara noastră, l-a avut teatrul lui Alexandri?

Renașterea culturală a poporului nostru datează mult acestui teatru, atît comedii satirice, monologurilor evocatoare, cît și pieselor istorice.

Teatrul va trăi cît vor trăi societățile umane, pentru că el este o componentă esențială în procesul de educație continuă.

Lionel Niculescu

In cinstea semicentenarului U. T. C.

In această perioadă, premergătoare sărbătoririi semicentenarului U.T.C., numeroase adunări generale ale organizației de tineret din licee, dezbat teme legate de viața și munca tinerilor. Iată temele citorva adunări generale ale unor licee bucureștene: „Să cinstim memoria înaintașilor noștri” — Liceul „C.A. Rosetti”, „Tineretul alături de proletariat în marile bătălii de clasă” — Liceul agricol; „Eroii tineri ai șantierei patriei” — Liceul „George Călinescu” etc.

Pentru elevii din școlile orașului Brăila, vizita pe care au făcut-o la Muzeul de istorie a Partidului Comunist Român a constituit un eveniment memorabil. În afară de cunoașterea unor documente legate de lupta înaintașilor lor, ei au participat la primirea în rândurile organizației U.T.C. a 30 de colegi ai lor. Pentru fiecare dintre elevii prezenți, momentul acesta petrecut în preajma sărbătoririi semicentenarului U.T.C., dobândește adânci semnificații.

Numeroși liceeni din Piatra Neamț au participat zilele trecute, alături de tineri muncitori de diverse profesii, la o foarte plăcută întâlnire: în mijlocul lor a venit unul dintre tinerii care, cu 25 de ani în urmă, a fost brigadier pe șantierele naționale Bumbești—Livezeni și Agnita—Botorca. În cuvinte simple el le-a povestit despre anii de muncă și de eroism pe care mii și mii de tineri i-au dăruit atunci — așa cum, de altfel, alți tineri își dăruiesc acum — patriei, poporului.

Studioul cinematografic „Alexandru Sahia” închină aniversării celor 50 de ani ai U.T.C. mai multe filme documentare între care amintim filmul „Amin-

tiri” ce evocă momente semnificative din lupta revoluționară a U.T.C., filmul „Brigadierii” care reeditează astăzi pe șantierele patriei glorioasele tradiții de muncă ale primilor tineri brigadieri și filmul „Avem un tineret minunat” care schițează un portret colectiv al tineretului patriei noastre, participant activ la opera de construire a societății socialiste.

m. r.

O culegere de comunicări științifice

Recent, Inspectoratul școlar al județului Teleorman și Institutul de cercetări pedagogice au publicat într-un volum masiv referate și comunicările prezentate la Simpozionul cu tema „Pregătirea pentru muncă, obiectiv al învățămîntului” din iunie 1971. După cum se precizează în prefața acestei lucrări, ea a urmărit să sintetizeze și să prezinte experiența acumulată la nivelul unui județ în cursul anului 1971, privind activitatea tehnico-productivă în școala de cultură generală, bazele teoretice ale educației prin muncă, experiența, acțiunile și experimentele întreprinse în școala noastră pe această temă, formele, metodele și procedeele de pregătire tehnico-productivă a elevilor, conținutul învățămîntului și tehnologia didactică în lumina educației pentru muncă, mediul social și educația prin muncă în familie, evaluarea rezultatelor activității tehnico-productive a elevilor, activitățile tehnico-productive în sprijinul orientării școlare și profesionale, tradiții ale școlii românești privind educația prin muncă și pentru muncă, experiența altor țări privind pregătirea practică a elevilor etc.

Pentru a da cititorilor noștri o imagine sumară a conținutului acestui volum, amintim câteva dintre titlurile lucrărilor pe care le cuprinde: „Limbajul muncii” (Mircea Maliga), „Pregătirea elevilor pentru munca tehnico-productivă, cercetare-acțiune întreprinsă în județul Teleorman în anul școlar 1970—1971” (Fernand Chirea), „Semnificația pedagogică a activităților tehnico-productive” (George Văideanu), „Planul de cercetări experimentale pe anul 1971—1972 în județul Teleorman” (Costin Ștefănescu, Fernand Chirea, Petre Bărbulescu, Valentina Vișan), „Cerințe psihosociopedagogice în pregătirea tehnico-productivă a elevilor” (Marius Gropposilă), „Cooperarea—metodă de învățămînt în activitățile practice” (Romeo Dăscălescu), „Conținutul

învățămîntului în perspectiva evoluției științei și tehnicii” (Emilia Constantinescu), „Cercetarea pedagogică în sprijinul educației prin muncă a tineretului școlar din România (Petre Bărbulescu).

e.b.

Liceul în 1972—1973

Intr-un interviu acordat „Științei tineretului” (16.02.1972), tovarășa Marieta Sava, director general în Ministerul Educației și Învățămîn-

tului, se oprește la câteva din elementele care caracterizează procesul de modernizare a învățămîntului liceal românesc și care permit o anticipare a structurii științifice, metodice și organizatorice a liceului în viitorul an școlar. Astfel se precizează principiile unei activități sistematice de modernizare și necesitatea unei înțelegeri corecte a fenomenului — lucru care presupune eliminarea formalismului, comodității și schimbarea unei optici mărginite a cadrelor didactice. Anul școlar 1972—1973 are, în primul rînd, nevoie de profesori pregătiți astfel încît să poată modela și influența personalitatea elevului în sensul dobîndirii și al dezvoltării unor deprinderi și trăsături specifice omului modern. Printre mijloacele care contribuie la realizarea acestui scop se amintesc: presa de specialitate în care cadrele didactice găsesc prezentate structuri de lecții moderne pentru diferite discipline; cursurile de vară, care le vor oferi o pregătire metodologică adecvată acestor deziderate; restructurarea planului de învățămînt și a programelor.

În viitor se va acorda și mai multă atenție muncii tehnico-productive. Se tinde ca toate obiectele de învățămînt să fie legate de practică pentru a se asigura elevilor, la absolvire, posibilitatea unei integrări rapide într-o activitate socială.

Două din măsurile privind structura organizatorică a liceelor — ținînd seama de diversificarea rețelei liceale — se referă la înființarea unei clase umaniste în liceele cu profil științific și la introducerea disciplinelor facultative în liceele de cultură generală (maximum 3 ore pe săptămîină).

v. b.

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Viorica Costea din Turnu-Măgurele dorește să știe cum i se stabilește concediul de odihnă, deoarece deși suplinește în continuare de cîțiva ani — a fost încadrată în fiecare an școlar, după data de 1 septembrie. Cadrele didactice care funcționează ca suplinitori în aceleași unitate fiind angajate, pe post vacant, pe întreaga durată a anului școlar (inclusiv cele angajate pe catedre rezervate) beneficiază de un concediu de odihnă — dacă funcționează pînă la data de 30 iunie a anului școlar următor — a cărui durată se stabilește astfel: cadrele didactice care au depus activitate neîntreruptă în timpul an școlar fiind numite de la 1 sept., primesc concediul de odihnă cu durata integrală (1 iulie — 31 august); cadrele didactice numite după data de 1 sept. primesc concediul de odihnă calculat cîte 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună integrală servită (indiferent de faptul dacă au funcționat sau nu și în anul școlar precedent). Suplinitorii angajați pen-

tru înlocuirea unor cadre didactice care absentează temporar fiind în concediu de boală, naștere, studii etc., nu pot beneficia de concediul de odihnă — calculat ca mai sus — decît dacă funcționează în continuare pe același post didactic în timpul an școlar (1 sept. — 31 iunie). Cei care sînt numiți după 1 sept. ca și cei care suplinesc la mai multe posturi didactice (din cadrul aceleiași școli sau mai multor unități școlare) nu au dreptul la concediul de odihnă, chiar dacă depun, în acest fel activate pînă la 30 iunie. (Acestora nu li se poate acorda nici concediul de odihnă calculat cîte 5 zile lucrătoare pentru fiecare lună suplinită întâmplător.)

Precizăm că se consideră personal didactic titular — potrivit Statutului personalului didactic — cei care au fost numiți în învățămînt de către Ministerul Învățămîntului în posturi vacante, în specialitățile pentru care salariații posedă studiile cerute la numirea în învățămînt sau în specialitățile pen-

tru care au fost atestați potrivit H.C.M. nr. 1390/1954. Pînă la definitivarea în învățămînt acest personal se consideră „titular stagiar”. Personalul didactic titular aflat în concediu fără plată nu poate fi numit ca suplinitor într-un alt post didactic. În consecință cel care părăsește postul și efectuează alte suplîniri, pierde calitatea de titular în învățămînt. Întrucît pierde și calitatea de titular al postului în care a fost numit de Ministerul Educației și Învățămîntului. În astfel de cazuri, inspectoratul școlar urmează să întocmească formele pentru eliberarea din muncă ca titular.

Constatăm cu plăcere interesul pe care-l trezește rubrica „Răspundem cititorilor”, nu numai în rîndul cadrelor didactice ci și al altor categorii de salariați din afara învățămîntului. Pentru a evita însă eventualele neînțelegeri care se pot ivi, ținem să precizăm că la această rubrică se răspund numai pentru problemele privind drepturile de salarizare și obligați-

le de muncă ale personalului didactic. De aceea orice răspuns care se dă — chiar dacă nu se specifică acest lucru — se referă numai la situațiile din învățămînt. Cînd răspunsurile noastre vor da soluții care depășesc cadrul învățămîntului, se va preciza acest lucru.

În acest sens trebuie înțeles și răspunsul dat la o serie de profesori din județele Buzău, Neamț, Satu-Mare și Ilfov în numărul 30 din 8 ianuarie a.c., în legătură cu salariul convenit pentru anii 2 — 3 de activitate. Precizăm că în acest caz, spre deosebire de celelalte domenii de activitate, salariul pentru anii 2 — 3 se acordă la împlinirea unei perioade totale de 12 luni (prin includerea și a lunilor lucrate anterior) care reprezintă vechime în învățămînt, conform prevederilor Statutului personalului didactic și normelor privind stabilirea vechimii în învățămînt. Această regulă nu se poate deci aplica în alte domenii de activitate.

Th. Leonescu

(Urmare din pag. 1)

nilor, teoria sa personală este de a găsi împreună cu ei, „un nou echilibru între rațiune și imaginație, astfel ca omul să poată stăpîni aceste tehnici care astăzi îl circumscriu și pretind să-l definească”.

Umanitatea gîndirii sale clare întinde spre transformarea conștiinței sociale a „elevilor” săi, bazată pe prosperitatea tuturor, într-o conștiință a fericirii bazată pe eliminarea cauzelor morale ale nefericirii celorlalți. Și prima cauză a nefericirii individului este, după părerea lui, singurătatea: „oamenii vor fi mai puțin nefericiți cu cît vor simți mai mult că nu sînt singuri”.

În convingerea acestui educator, toți cetățenii orașului său, indiferent de vîrstă, sînt, „colegi, la o școală care se cheamă Viață”.

Am discutat de multe ori împreună și cu toate că are numai 45 de ani, experiența vieții lui aspre l-a făcut să judece ca un înțelept, pe care eu, fostul său profesor, îl ascult de fiecare dată cu respect și atenție.

Din filozofia lui personală — care constă în „omogenizarea crescîndă a intereselor culturale”, — și care nu este în deplină decît rezultatul contactului său direct cu bucuriile, suferința și năzuințele oamenilor în mijlocul cărora trăiește, rezultă că este absolut necesar ca oamenii să știe cît mai mult unii despre ceilalți, și popoarele trebuie să știe cît mai multe unele despre altele. Încă, zicea el, neștiința și indiferența sînt cauzele principale ale lipsei de pace și ierircire între oameni, ca și între națiuni”.

Cel mai bun educator este acela care învață împreună cu elevul său cum să locuiască pe lume mai bună, adică mai cultivată.

Bătrînul meu profesor de filozofie a murit acum cîțiva ani, iar eu am ținut să-i cunosc pe cel despre care mi-a povestit atunci, și de aceea mărturia noastră este comună.

INTELECTUALII SATELOR

(Urmare din pag. 1)

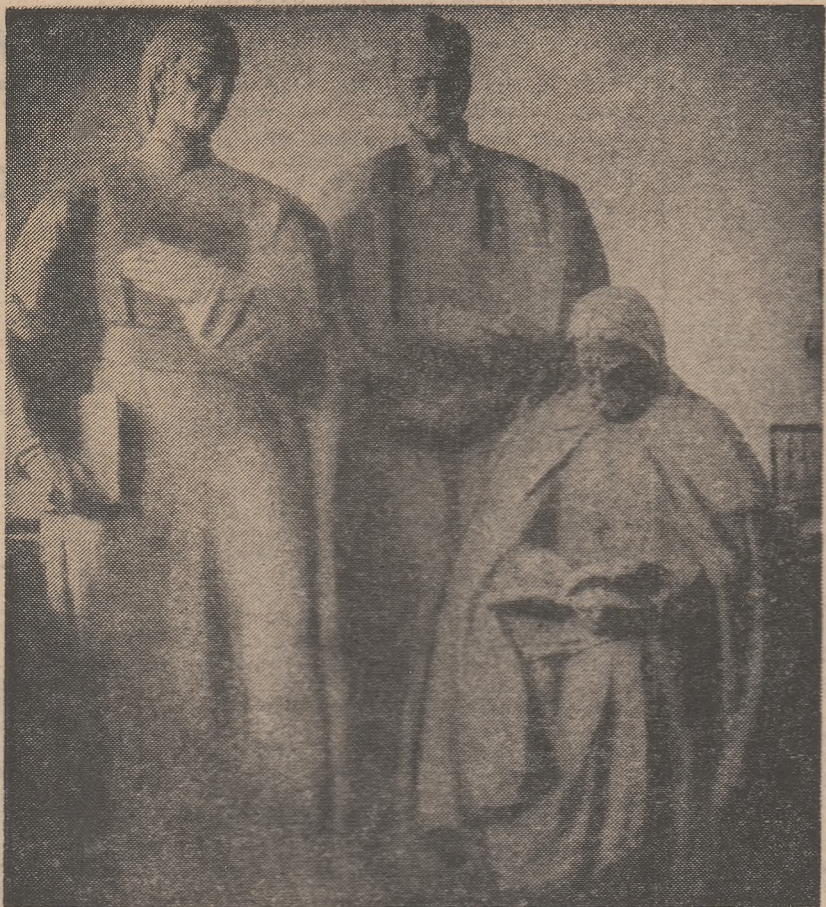
tul de pe timpuri, presupun un entuziasm și un devotament vecine cu eroismul. Mă întorc tot în Munții Apuseni, dar nu în valea natală, pe Crișul Alb, ci tocmai pe Crișul Repede, între Hueșdin și Oradea. Am acolo un prieten director de școală, Aurel Negru, în comuna Traniș, în lumea tăietorilor de lemne. Datorită statului socialist, oamenilor din sat și străduințelor lui Negru s-a ridicat chiar pe malul Văii Drăganului o școală de toată frumusețea, clase mari, cu mijloace de predare moderne și cu cadre didactice în număr corespunzător. Problema înzăpezirilor nu mai există, căci școala are internat.

Cel mai impresionant este însă faptul că vechea școală n-a fost dărîmată, ci păstrată ca amintire: o casuță de lemn, cu ferestruici modeste, cu o singură sală și cîteva bănci grosolan lucrate. Două lumi, una lîngă alta. Cine vrea să găsească o analogie, ar trebui să-și aducă aminte, în București, cum arăta pînă mai deunăzi Groapa Floreasca și să compare în gînd imaginea de altădată cu acest modern cartier al orașului. Groapa nu trebuia păstrată — această expresie a mizeriei, această pată de rușine a trecutului. Dar am propus ca vechea școală din Traniș să fie pusă sub sticlă și să fie făcută muzeu al felului și mijloacelor de învățămînt din trecut. Mi se pare că am mai scris despre aceasta.

În astfel de școli se făceau apostolat. Cărturarii satului nu-și făceau doar datoria, să predea ceea ce și ei învășeră cu mari greutăți, ducînd lipsuri de tot felul, ci erau mereu preocupăți să ridice noi tineri, să-i trimită la carte, învingînd rezistența părinților, de obicei neînșășiți, și să-i înscrie la școli, la Arad, la Oradea, la Beiuș, la Brad ori la Blaj.

Statul socialist, cu noii lui cărturari de la sate, face mai mult, mult mai mult acum pentru fiii de țărani și de muncitori români, maghiari, germani și alte naționalități. În fața noului ce crește sub faldurile steagului Partidului Comunist Român îmi scot pălăria, iar în fața vechiului, zămisliilor de bune tradiții, în spiritul dragostei de țară și propășire umană, mă aplec cu venerație.

Școala Ardeleană

Sensuri ale modernizării în activitatea educativă

Se afirmă adesea că vechile metode de educație s-au perimat, că o serie de practici în munca educativă sînt depășite. În parte, subscriem la aceste observații, cu rezerva că negativismul extrem este tot atît de primejdios ca și menținerea într-un sistem de forme, practici și soluții depășite.

Problema principală rezidă, cred, nu atît în aruncarea peste bord a practicilor perimate; oricum, ceea ce e vechi, infirmat de viață, va dispărea pe măsură ce-și face loc elementul innoitor. Esențial este însă ca ce „înlocuim”, ce adoptăm în locul a ceea ce renunțăm. În etapa actuală complexul proces de modernizare a învățămîntului presupune găsirea soluțiilor celor mai eficiente, a căilor cu cea mai mare capacitate de instruire și educare. După părerea mea, există pericolul exagerării și în această direcție. Mă voi referi la un singur aspect, și anume la confuzia ce se creează frecvent între noțiunea de „modernizare” și cea de „tehnicizare” a procesului de învățămînt. Tot mai des aflăm despre aparatură tehnică complexă, despre instalații ultradotote, despre „laboratoare” de toate tipurile, care își fac loc pînă și în cele mai îndepărtate sate. Faptul ne bucură, dar în același timp să ne întrebăm dacă nu cumva s-ar putea ajunge pe ici-colo la transformarea elementului „om” într-o simplă piesă din ansamblul instalației tehnice. Repet, e vorba nu de o subapreciere a utilizării mijloacelor tehnice, ci de eventualul pericol la care se poate ajunge prin absolutizarea rolului acestora. Nici într-o sferă de activitate, și cu atît mai puțin în activitatea de educație, omul nu trebuie să se subordoneze inconștient mașinii, fie ea oricît de perfectă. Transferînd aparaturii o serie de sarcini ale sale, omul rămîne acela care programează activitatea mașinii și-i stabilește domeniul de manifestare. Mai concret spus, dacă în procesul de instruire, de transmitere a bagajului de cunoștințe științifice pe care le-a acumulat

omenirea avem nevoie de mijloace tehnice (și încă ce nevoie!), în munca educativă, în sensul cel mai profund al cuvîntului, credem că misiunea educatorului este aproape intransferabilă.

Știm, de asemenea, că la ora aceasta multe școli au amenajat laboratoare fonice, unele chiar laboratoare audio-vizuale, că aproape nu există școală fără picupuri, magnefoane. Ne-ar interesa să știm însă în cîte școli s-a amenajat un microfornal în stare de perfectă funcționare, în care să se poată realiza întregul proces tehnologic al preparării oțelului? Sau, în cîte școli s-au realizat instalații chimice

DISCUȚII

care să le reproducă la scară redusă pe cele din uzina cea mai apropiată, uzină la care în mod sigur vor lucra unii dintre absolvenții școlii? Sau în cîte școli s-au instalat microcentrale care să producă curent electric fie și pentru iluminatul unei singure săli de clasă? Personal, nu am nici o informație în acest sens. Or, în ceea ce privește legarea învățămîntului de viață ni se pare incomparabil mai importantă o instalație care să-i ajute pe elevi în aplicarea directă în practică a cunoștințelor dobîndite decît o instalație, poate mai costisitoare, care să le permită acumularea, fie și mai rapidă, a unor cunoștințe cu care nu prea vor avea ce face în viitor.

Referindu-ne la perfecționarea cadrului educațional, credem că e timpul să se consolideze pe principii noi un raport vechi de cînd există școli, și anume, raportul dintre educator și elev. Mi se pare că regulamentele școlare, bune în cea mai mare măsură, pot genera situații de rigiditate din partea unor cadre didactice. În fond, orice încercare de manifestare mai liberă a personalității elevului poate fi interpretată (și, din păcate, de multe ori e interpretată în

acest fel) ca o sfidare la adresa profesorului și încadrată ca atare într-unul din articolele sau alineatele care încep cu „este interzis...”. Dar și în acest caz principalul nu sînt regulamentele, care niciodată nu vor putea oferi soluții ideale pentru oricare din mijloacele de situații ce intervin în munca de educație, ci oamenii care le aplică.

De aceea credem că este timpul ca raportul dintre educator și educat să fie înțeles ca o relație nu de simplă colaborare, ci de cooperare în sensul cel mai propriu al cuvîntului, într-un proces indivizibil, devreme ce scopul ambilor factori este unic și conținutul activității lor același. Vorbim despre necesitatea de a crește oameni cu puternică personalitate, demni, devotați cauzei generale. Încercăm în viață și în idealurile poporului nostru. Or, aceste trăsături, cele mai nobile din cîte a conceput vreodată omenirea, nu se cultivă prin lozinci și aforisme, nici prin normative regulamentare respectate din obligație. Mulți educatori confundă apropierea de elevi cu renunțarea la exigență, ceea ce ar avea drept consecință pierderea prestigiului și autorității. Dacă admitem (și trebuie să admitem) că exigența trebuie să fie bilaterală, atît față de elev cît și față de propria muncă, vom înțelege de ce profesorii cei mai exigenți, în ambele sensuri, se bucură și de cel mai înalt prestigiu. Dar atîta timp cît vom continua însă să vedem în elev un mic delincvent, gata să recurgă la orice subterfugiu pentru a se sustrage de la îndatoririle școlare, nu vom găsi niciodată cheia ce duce spre sufletul lui și nici metoda de a-l influența și forma în sensul dorit. Dar cu aceasta ajungem iarăși la ceea ce discutăm mai sus, și anume că nici cea mai perfectă mașină nu va putea înlocui activitatea educativă a educatorului adevărat, activitate atît de nuanțată, de complexă și de nobilă.

GHEORGHE MOVILĂ

Dacă profesorul ar rămîne mereu tînăr...

Nu știu dacă ne-am gîndit uneori, privindu-ne elevii de la înălțimea catedrei, cum ne judecă ei, căci, oricum, trebuie să le acordăm dreptul de a ne judeca... Și chiar dacă nu ne-am pus problema cum ne privesc ei, măcar știm dacă, în concepția lor, există un tip de profesor ideal?

Teoretic, nu se poate să fie altfel. Conturarea modelului de viață al unui elev începe prin propriul nostru contur, al omului de la catedră, al celui care este, pentru cei 12 ani de școală, centrul universului de preocupări, de raportări continue, al elevului.

Cum ar trebui să fie profesorul ideal? i-am întrebă pe cîțiva elevi de la liceele din Arad. A fost o mirare, apoi o clipă de meditație, o retrospectivă pentru unii, o perspectivă pentru alții. „Un profesor adevărat — elevul care a scris a evitat, în răspunsul său, cuvîntul „ideal” — este omul care te tulbură, care nu trece neobservat prin clasă și prin memoria noastră”. Și oare ce înseamnă această reflecție? Și dincolo de calitățile legate direct de transmiterea cunoștințelor de specialitate, elevii care au răspuns întrebării mele au definit la unison disponibilitatea esențială a profesorului: apropierea de ei, la modul real, sufletește mergînd pînă acolo, după cum scrie un elev, încît „profesorul să stea în bancă cu noi”. Nu, evident, el nu înțelege prin asta o schimbare a locului ierarhic bine precizat, ci o „coborîre” spre nivelul lor de înțelegere, spre preocupările și frământările lor specifice. Amintindu-și de un profesor care s-a înscris, într-un fel sau altul, în conturul ideal, elevii au subliniat, în special, capacitatea lui, disponibilitatea de a aborda, dincolo de limitele rigide ale lecției, probleme diverse, de a răspunde totdeauna cu tonul unei discuții prietenești unor întrebări ieșite din cadrul școlar.

Deci, cum arată, în tabela de valori umane a elevului, profesorul ideal? Transcriu, cu concizie reală a unui răspuns, condițiile așa cum au fost exprimate de o adolescentă:

1. Să ne spună tot ce știe, nu numai despre specialitatea lui, dar și despre viață, ajutîndu-ne să înțelegem.

2. Prin ființa lui să fie profesor oriînd, oriunde.

3. Să știe psihologie (de preferință psihologia generației sale, a adolescentului,

nu mereu cea... a copilului).

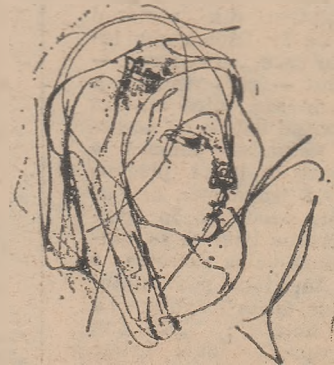
Ce credeți, merită, din cînd în cînd, să ne aruncăm privirea spre aceste exigențe? Merită să ne întrebăm uneori cum apare personalitatea noastră, legată indisolubil nu numai de cunoștințele noastre de specialitate, ci și de calitățile noastre umane?

De curînd, cu prilejul unei documentări la un liceu bucureștean aflat într-un cartier nou, am avut sentimentul că se întimplă — și uneori întimplarea devine rutină — să nu ne mai întoarcem privirea spre noi înșine, rupînd astfel orice posibilitate de comunicare, de oglindire a noastră în cei pe care-i învățăm să trăiască. Directorul școlii, cu care stăteam de vorbă, nu-și schimbase, în ziua aceea, cămașa și uitase, probabil, să se bărbiească. Dacă nu mi s-ar fi recomandat, nu i-aș fi acordat, cu nici un preț, dreptul de a se intitula profesor. Mi-am amintit, privindu-l, de exigențele impuse de adolescenta din Arad și m-a durut, din nou, de data asta avînd înaintea-mi o concretizare, ultima remarcă a elevei: „profesorii întîlniți pînă acum au respectat, pentru mine, una sau uneori două condiții, dar niciodată pe toate”.

Ar putea cineva să-mi atragă atenția că în relația profesor-elev nu este pedagogic să acorzi credit elevilor. De ce oare? Capacitatea lor intelectuală, aceea de a abstractiza atîtea și atîtea noțiuni matematice sau filozofice, gradul lor înalt de înțelegere a fenomenelor științei, nu le dă dreptul de a aplica această maturizare și asupra noastră, a profesorilor, de a ne judeca, nu de dragul unei critici copilărești, ci pentru a departaja conștient, acele calități ale noastre pe care vor și trebuie să și le însușească și ei, din care își construiesc ei înșiși viața?

Cum ne vîd elevii? Ce vor și de la noi, de la noi cei care nu mai sîntem de vîrstă lor dar care, asumîndu-ne neîmîntățile responsabilități ale acestei meserii de pedagog, ne-am luat obligația, măcar față de noi înșine, de a rămîne mereu tineri, de a reîntineri, cu mintea și cu inima, pentru fiecare generație care vrea să găsească — și cîtă nevoie are să găsească! — în noi un model de viață, de comportare, de tinerețe continuă?

GALINA ENIȘTEANU

Cartea de citire

Deseori s-a exprimat în presă dezideratul ca manualele de limbă română (cel puțin „cărțile de citire” pentru clasele mici) să fie întocmite de scriitori sau să apară sub îndrumarea lor. Acest deziderat ascunde în același timp un regret și o speranță. Regret — că au trecut ani și ani de când numele unui scriitor nu s-a mai „adunat pe-o carte” de citire. Speranță că poate vreun scriitor se va apuca odată și-odată și de această treabă. Dar dacă dorința nu se va împlini, oamenii școlii să stea, oare, cu brațele încrucișate și să aștepte „mană scriitoricească”? De asemenea, e oare, drept să acuzăm pe acei „oameni” care dintr-un îndemn lăuntric și o nobilă îndatorire s-au apucat să facă manualele respective chiar dacă n-au har scriitoricesc?

Privind realist situația, noi credem că nu e nici un impediment în calea îmbunătățirii serioase a cărților de citire de citire, faptul că sint întocmite de oameni care nu aparțin breslei scriitorilor.

Nu mai că acestor oameni le trebuie vocație pentru profesie, cunoaștere și înțelegere a sufletului infantil.

O carte de citire — și nu greșim când spunem că pentru copii cartea de citire e cartea visurilor, iar pentru mături cartea amintirilor — trebuie să fie o bogăție de viață spirituală, un adevărat tezaur de înțelepciune și înălțime morală. De aceea, poate că nu-i bine să aibă nici un rînd scris de oameni fără har scriitoricesc.

Se pune problema dacă autorul

trebuie să scrie el manualul sau să-l închege din ceea ce au scris scriitorii?

Noi vedem în autorul de manual — indiferent că este scriitor sau nu — omul care adună din ce are literatura mai prețios și formează un buchet antologic. Autorul de manual trebuie să fie astfel omul cu incontestabil gust estetic, care să selecteze cu talent, în funcție de cerințele programei, textele cele mai adecvate din cuprinsul întregii literaturi. Numai că trebuie să se abțină total de la hibridarea textelor, de la așa-zisa transpunere a acestora într-o formă mai „accessibilă”, tendința care ucide ceea ce se numește „artă literară”.

„Cartea de citire” — chiar dacă e destinată claselor mici — tot din literatura mare (nu din cea minoră) trebuie să se închege. Că are sau nu are ca autor un scriitor, manualul nu trebuie să fie în afara literaturii autentice. În locul unor texte confecționate ad-hoc și de aceea insipide, fără nici o valoare artistică din actualele cărți de citire, texte lipite unele de altele după temele programei, ar trebui să întâlnim pagini din marii scriitori, de la începuturile literaturii noastre și pînă astăzi.

Copiii ar cunoaște de la cea mai fragedă vîrstă ceea ce e mai frumos în această artă, iar însușirea limbii literare n-ar mai fi atunci un obiect de studiu uscat, ci un act firesc.

Poate că scriitorilor nu le putem cere neapărat manuale. E adevărat că înaintași ai lor în arta

scrierii au împlinit și această nobilă misiune, dar să nu uităm că cei mai mulți dintre aceștia au avut și vocație de dascăli și s-au realizat la catedră ca și în literatură. I. Creangă rămîne unul din ilustrele modele de asemenea autori.

De la scriitori nu putem aștepta decît literatură. Și i-am ruga să se aplece și asupra copiilor, nu atît pentru a le face manuale, cît pentru a retrăi prin operele lor anii copilăriei sau „a trăi” cu aceștia din nou copilăria zilelor noastre. Se vor găsi oameni care să selecteze, să grupezze și să ordoneze, textele literare, activitate care cere timp îndelungat, timp pe care scriitorul îl dedică actului de creație. De aceea, noi nu vedem nimic rău ca această „operă” (pentru că întocmirea unei cărți bune este tot o operă) să aibă mai mulți autori care ar asigura bogăția și diversitatea textelor, selecția valorilor și ordonarea lor, fără să împietzeze asupra stilului, întrucît ei n-ar avea dreptul să aducă decît explicațiile necesare înțelegerii textului.

Cartea de citire trebuie să deschidă orizonturi largi elevilor. De aceea nu poate să rămînă în afara spiritualității altor popoare. Din literatura universală, orală sau cultă ar trebui să pătrundă încă din clasele mici creații cu o valoare morală și estetică ridicată. Prin aceste creații — basme, povestiri, legende, proverbe etc. — s-ar putea cunoaște cite ceva din „duhul național” al popoarelor respective, s-ar aduce astfel o contribuție la cunoașterea acestora, punindu-se temelie sentimentului de prietenie față de ele.

Așteptăm asemenea cărți de citire.

GH. DASCĂLU

Cîteva

propuneri

Nu demult, Inspectoratul școlar și Casa corpului didactic din județul Vaslui, cu sprijinul Editurii didactice și pedagogice, au organizat în orașul Vaslui o consfătuire cu tema: „Contribuția manualelor școlare la educația patriotică a elevilor din clasele I—IV” la care au participat reprezentanții ai tuturor școlilor generale din orașele și comunele județului.

Enumerăm cîteva din propunerile făcute în cadrul consfătuirii:

● În manualele de limbă română de la aceste clase este necesar să se introducă povestiri în care eroii principali să fie copii, iar din acțiunea acestora să se desprindă ideea învingerii greutăților prin muncă perseverentă, cinstită și corectă.

● În Citirea de clasă a III-a ar fi util să se introducă și o lecție cu un conținut legat de luptele muncitorilor ceferiști și petroliști din februarie 1933. Lectura „Eroina de la Jiu” din manualul clasei a IV-a să fie inclusă în manualul clasei a III-a, întrucît elevii clasei a IV-a învață această temă în cadrul obiectului Istoria.

● Pentru a se lichida paralelismul, ar fi indicat ca temele „Munții” și „Dealurile” să fie scoase din manualul de citire de clasă a III-a și să fie incluse în manualul de geografie pentru aceeași clasă ca lectură în sprijinul înțelegerii noțiunilor de munți și de dealuri.

● La abecedarul pentru clasă I ar fi necesare unele îmbunătățiri. În primul rînd, este vorba de îmbunătățirea conținutului unor ilustrații (pag. 36, 37, 54, 64, 69 etc.), care nu corespund întru totul realității. Dacă s-ar pune problema reducerii perioadei preabecedare, ar fi bine să se introducă cîteva lecții de dimensiuni mai mari la sfîrșitul abecedarului care ar oferi elevilor posibilitatea de a-și însuși în mai bune condiții tehnice unei citiri corecte. Astfel, începutul clasei a II-a n-ar mai constitui un salt destul de mare pentru elevi. Tot în acest sens, să se introducă pe trimestrul al III-lea încă o oră de citire în locul unei ore de activități și jocuri libere.

● Manualul de citire de clasă a II-a, în prima parte, să cuprindă unele lecții mai scurte și mai ușoare — accesibile acestor copii.

Pentru manualele de muzică s-au făcut unele propuneri:

● În scopul însușirii tematicelor de către elevii clasei a III-a a noțiunii de portativ, precum și a locului unde se scrie fiecare notă muzicală pe portativ, ar fi bine ca încă de la început să se folosească portativul complet, nu numai cîteva linii, iar notația propriu-zisă să înceapă cu definiția portativului, chestia „sol” — așa cum este prevăzută în programă — și să continue cu scrierea notelor muzicale în ordinea dată în manualul actual, ordine accesibilă elevilor din clasă a III-a.

● Manualele de muzică să fie întocmite separat pentru clasă a III-a și a IV-a.

● Manualul de muzică să cuprindă și textul cîntecelor, pentru ca în timpul predării să nu se mai piardă timp cu scrierea textelor respective pe tablă și caiete.

În unanimitate participanții la consfătuire au arătat necesitatea editării unui îndrumător (manualul învățătorului), atît pentru predarea abecedarului, cît și pentru predarea muzicii în clasele I—IV, bineînțeles avînd caracter orientativ.

C. CĂRUȚĂȘU

ÎN DEZBATERE: MANUALELE

Noțiunile de teorie literară

Actualele manuale de limbă română pentru clasele V—VIII prezintă noțiunile de teorie literară potrivit puterii de înțelegere a copiilor și cunoștințelor acumulate de aceștia, păstrînd, în general, o unitate de vederi. Întîlnim însă și noțiuni insuficient explicate sau prezentate defectuos, definiții greoaie, incomplete sau chiar greșite.

Prima noțiune de teorie literară prezentată în manualul de clasă a V-a este aceea de operă literară, explicată, la nivelul acestei clase, succint, dar convingător. Noțiunea este reluată în manualul de clasă a VII-a, în comparație cu opera științifică, unde este explicată altfel decît ar fi trebuit. Autorul (sau autorii — manualul nu precizează cine a întocmit partea de lectură literară), după ce arată că opera științifică se adresează mai mult gîndirii noastre și transmite informații exacte, referindu-se la un fragment din „Istoria României”, intitulat „Lupta de la Vaslui”, trece la analiza unui fragment din romanul „Frații Jderi” de M. Sadoveanu, intitulat la fel, în care „se observă — spune manualul — că scriitorul a fost preocupat în mai mică măsură să dea date precise legate de această bătălie”. O comparație sumară a datelor privitoare la luptă, prezentate de cele două fragmente, ne duce, însă la alte concluzii. În fragmentul din lucrarea istorică se spune că „peste toată valea stăpînea o ceață deasă”, „turcii nu și-au putut da seama de adevărata înfățișare a cîmpului de bătălie”, „Soliman și-a năpustit aproape toate forțele înainte”, în timpce Sadoveanu ne transmite aceleași date: „era deasă pîcla, s-o tai cu cuțitul”, „hadîmbul

nu vede nimica și-și dă cu degetele în ochi”, „akingii și spahii s-au repezit prin ceață înainte” etc. (ca să amintim doar cîteva dintre aspectele prezentate la fel de precis în ambele fragmente). Deosebirea dintre ele trebuia căutată pe alt plan, așa cum vom vedea mai jos.

După ce se enumeră figurile de stil întrebuintate de scriitor pentru a prezenta „obiecte, acțiuni, aspecte, stări sufletești” și se arată că „sfîrșitul luptei nu este înfățișat prin numărul de morți căzuți în luptă (nici textul citat din „Istoria României” nu face acest lucru n.n.), ci prin imagini destul de frumoase și impresionante”, se deduce definiția operei literare: „operă în versuri sau în proză care oglindește în imagini artistice (sic!) oameni și fapte, idei și sentimente”.

Cum s-a ajuns în final la constatarea că literatura reflectă realitatea prin imagini artistice, spre deosebire de opera științifică, care operează cu noțiuni abstracte, raționamente, legi, nu știm, din moment ce analiza textului s-a referit numai la datele transmise și la figurile de stil. Nu s-a explicat, astfel, tocmai ceea ce era esențial (= imaginea artistică).

O altă noțiune de teorie literară explicată defectuos este basmul (manualul pentru clasă a V-a): „operă literară în care întîmplările reale se împletesc cu cele închipuite, fantastice și la care participă ființe cu puteri neobișnuite”. După cît se vede, ultima parte a definiției exclude oamenii cu puteri obișnuite și însușiri alese, care, de cele mai multe ori, iau și ei parte la întîmplările din basm.

Analiza basmului „Prislea cel

voinic și merele de aur”, din care se deduce definiția de mai sus, începe, așa cum se procedează la orice lectură, cu redarea conținutului, avîndu-se grijă să se scoată în relief trăsăturile specifice speciei literare în discuție: „în opera literară «Prislea cel voinic și merele de aur»... se povestesc un șir de întîmplări, dintre care unele se pot petrece în realitate, iar altele sînt închipuite de povestitor”. Dar cele care se pot petrece în realitate (adică verosimile) nu pot fi închipuite de autor? (Apropo de ficțiunea literară!). Se impune precizarea nuanțată că în această specie se povestesc un șir de întîmplări reale și fantastice, la care participă deopotrivă personaje obișnuite și supranaturale.

La fel de incompletă ni se pare și definiția romanului în manualul pentru clasă a VIII-a; „operă epică, de întînderi mai mari (față de ce? — n.n.), care cuprinde aspecte din viața unei societăți într-un anumit moment (?!), cu conflictele din sinul ei”. Noțiunea de roman este dedusă pe baza aplicațiilor făcute la „Baltagul” lui Sadoveanu. Dar exact înaintea lui Sadoveanu se studiază „Pădurea spînzuraților” de L. Rebreanu, unde „scriitorul analizează stările sufletești, tulburi și profunde ale eroului său, în legătură cu atitudinea acestuia față de război și de consecințele lui”, cum spune manualul. Gîndindu-ne la dezvoltarea romanului modern și la posibilitățile de cunoaștere ale elevilor, considerăm că nu greșim dacă definim romanul ca „operă de mare densitate epică, în care sînt zugrăvite aspecte ale societății sau viața sufletească a unor personaje”. În felul acesta, în sfera noțiunii de roman s-ar încadra și romanul-fluviu (care nu cuprinde numai „aspecte din viața unei societăți într-un anumit moment”), și romanul psihologic, precum și romanul contemporan, uneori de dimensiunea unei povestiri, dar de o mare densitate.

VALERIU ANGHIEL NEGRILEȘTI

VIRTUȚILE MORALE ALE POPORULUI NOSTRU

Cultivând principiile înaintate ale eticii comuniste pe terenul fertil al celor mai valoroase tradiții și calități morale ale poporului român, societatea noastră socialistă făurește noul profil spiritual al oamenilor muncii eliberați de exploatarea de clasă, stăpîni pe destinele lor. Promovarea virtuților morale caracteristice constructorilor orînduirii socialiste avansate se situează în centrul politicii educative a partidului și statului nostru, al întregii activități instructiv-formative desfășurate în școlile de toate gradele.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971, „întregul sens al măsurilor privind activitatea politico-ideologică este de a asigura afirmarea tot mai puternică în viață a principiilor comuniste, de a învăța să muncim și să trăim în spiritul acestor principii”. Numai astfel putem asigura copiii și tinerii pe care îi educăm o pregătire corespunzătoare țelurilor și normelor societății socialiste multilaterale dezvoltate în care vor trăi.

Noile relații socialiste bazate pe proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție, pe criteriile egalității, dreptății și echității sociale creează pentru prima dată în istoria poporului nostru premisele afirmării depline a idealurilor sale morale spre care a aspirat în decursul secolelor. Cunoașterea și respectarea năzuințelor și intereselor vitale ale maselor populare reprezintă o componentă fundamentală a educației socialiste, a promovării valorilor morale autentice.

În condiții concret-istorice, poporul român și-a format idealurile luptei sale împotriva nedreptății și asupririi, pentru libertate socială și națională, sentimentele de dreptate, cinste și omenie, de mîndrie și demnitate, conștiința personalității și individualității în raport cu alte popoare, dorința sinceră de a dezvolta cu acestea relații prietenești, în spiritul respectului reciproc și al dreptului fiecăruia de a-și decide singur soarta. (În funcție de cunoștințele elevilor, dobîndite la orele de istorie, literatură română etc. pot fi evocate momente semnificative care demonstrează afirmarea unor atari trăsături. Se poate reliefa, spre exemplu, lupta curajoasă a maselor populare din țările românești împotriva cotorpitorilor străini — tătari, otomani, habsburgi, hitleriști. Pot fi amintite versurile lui Mihail Eminescu din „Scrisoarea III” despre patriotismul fierbinte care a animat ostrea lui Mircea cel Bătrîn sau cuvintele lui Karl Marx ce exprimă admirația față de vitejii moldovenilor în luptele de la Vaslui. De asemenea, pot fi evocate răscoalele țărănești de la 1437, 1514, 1907, împotriva exploatarea de clasă, pentru dreptate socială, luptele eroice ale minerilor din 1929, ale ceferiștilor și petroliștilor din 1933 etc.).

Educația în spiritul moralei comuniste presupune preluarea valorilor etice formate în decursul evoluției istorice a poporului român și dezvoltarea lor pe un plan superior în noile condiții ale edificării socialismului. Valorificarea tradițiilor morale implică însă o analiză exigentă critică, în spiritul luptei de clasă, a concepțiilor etice din vechea societate. Adevăratele virtuți morale se opun mentalităților retrograde ale claselor exploatare, cultului proprietății private, individualismului, egoismului și ipocriziei, disprețului față de oamenii muncii, cosmopolitismului.

Societatea socialistă generează și dezvoltă noi valori morale, al căror specific este determinat de natura orînduirii, de înaltele țeluri sociale și umanitare ale ideologiei marxist-leniniste. Națiunea noastră dobîndește astfel, prin materializarea politicii Partidului Comunist Român, trăsături etice proprii actualei etape

de dezvoltare multilaterală a existenței și conștiinței ei socialiste.

Una din însușirile morale fundamentale ce se formează și se dezvoltă în procesul făuririi vieții noastre noi o constituie atașamentul profund față de orînduirea socialistă, față de cuceririle revoluționare ale poporului. Toți oamenii muncii, masele largi populare au în societatea socialistă aceleași interese și năzuințe esențiale, exprimate în politica partidului și statului nostru, la îndeplinirea căreia participă conștient, cu entuziasm, pentru a accelera mersul țării pe calea progresului și a civilizației moderne. Unitatea moral-politică a întregului popor, bazată pe întărirea continuă a alianței muncitorești-țărănești, constituie temelia de granit a apărării orînduirii noastre socialiste, cheia realizării cu succes a sarcinilor construcției economice și social-culturale.

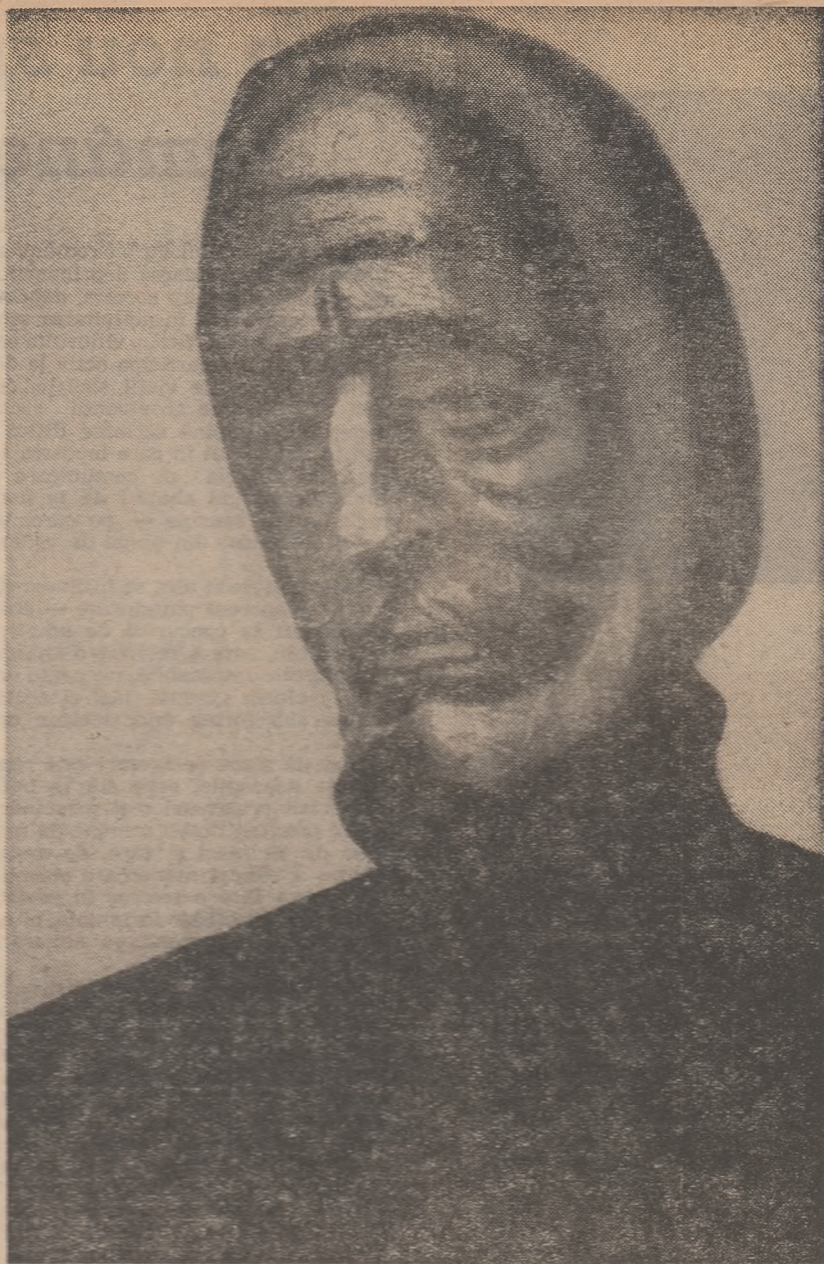
În procesul activității sale creatoare, poporul român își dezvoltă spiritul colectiv al dreptății și echității sociale care decurge din însăși esența orînduirii socialiste. Principiul socialist „toți pentru unul și unul pentru toți” înlocuiește preceptul individualismului burghez „fiecare pentru sine”. În țara noastră poziția socială a fiecăruia nu mai este apreciată după proprietățile și banii săi, ci după contribuția concretă pe care o aduce la realizarea cauzei comune, la îndeplinirea sarcinilor ce-i revin în domeniul său de activitate.

Una din noile trăsături morale, de cea mai mare importanță, o reprezintă atitudinea responsabilă față de proprietatea socialistă. Apărarea și dezvoltarea avuției obștești, a patrimoniului public de bunuri și valori sociale constituie o condiție hotărîtoare pentru creșterea continuă a potențialului de satisfacere în tot mai mare măsură a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor. Furturile, delapidările, sustragerile de orice fel aduc evidente daune proprietății socialiste, intereselor generale ale colectivității noastre socialiste. Ele trebuie considerate, așa cum spunea Lenin, ca acte contrarevoluționare. (Aici, ca și la ideile ce urmează este bine să se facă exemplificări folosindu-se cazuri concrete relatate în presă și în emisiunile radio-televizate).

Mentalități profund dăunătoare sînt și cele care se exprimă în tendințele de parazitism. În încercările de a trăi fără a munci, pe seama altora, de a înșela societatea, oferindu-i cât mai puțin și pretinzându-i cât mai mult. Iată de ce are o mare valoare cultivarea respectului și a dragostei pentru muncă, pentru activitatea productivă, utilă pusă în slujba necesităților poporului, ale construcției socialiste.

Munca reprezintă baza existenței umane și a progresului social și moral, izvorul demnității și respectului cu care este înconjurat fiecare cetățean în societatea socialistă. Așa cum prevede Constituția Republicii Socialiste România, „munca este o datorie de onoare pentru fiecare cetățean al țării”. Numai prin muncă creatoare, rodnică, de o tot mai mare productivitate, poporul nostru poate lichida rămînerea în urmă față de țările cu o economie avansată, își poate afirma talentul și capacitățile sale constructive, asigurînd îndeplinirea dorințelor sale ființiale de bunăstare și prosperitate.

Pentru fiecare elev interesul și dragostea pentru muncă reprezintă o înaltă virtute cetățenească, o parte integrantă a pregătirii sale pentru viață. Învățînd să muncească în atelierul școlar, în orele de îndepliniri practice, el își asigură însușirea acestor cunoștințe care îi pot asigura integrarea într-o muncă productivă imediat după absolvirea școlii. (A se demonstra utilitatea activităților practice prin referiri la orele de atelier și lucrările la care au participat elevii clasei respective.) Acei

Monumentul lui Nicolae Ceaușescu
(detaliu, Cluj)

Ladea

tineri ce disprețuiesc munca și sfidează pe cei ce muncesc, care, după anii de școală, trăiesc fără să muncească din veniturile părinților sînt repudiați în societatea noastră ca paraziti sociali, trezesc indignarea și disprețul tuturor oamenilor cinștiți.

O cerință esențială a moralei socialiste este respectarea criteriilor și normelor de conviețuire socială, comportarea civilizată în societate, în familie, în toate împrejurările vieții. Colectivitatea noastră socialistă prețuiește în mod deosebit asemenea virtuți morale cum sînt atitudinea civilizată, buna-cuviință, respectul față de cei din jur, decența în vestimentație, în gesturi și limbaj, corectitudinea, curajul răspunderii, bunul-simț. Aceste calități sînt ridicate la rangul de principii ale conduitei socialiste, a căror respectare atrage prețuirea și stima socială.

Acordînd o deosebită însemnătate comportamentului etic înaintat, societatea socialistă condamnă desfrîul moral care poate îmbrăca diferite forme de manifestare, tendința de a duce o viață de lux prin ciști-guri ilicite, necinstea, minciuna, înșelătoria, favoritismul și nepotismul, carierismul, huliganismul. Asemenea vicii care alterează grav fizionomia morală și vin în contradicție cu principiile eticii socialiste, sînt reprobate și sancționate atît moral cît și material, prin norme legislative.

Exprimînd cerințele noilor relații sociale, în societatea noastră se afirmă puternic virtuțile morale ale patriotismului socialist și internaționalismului proletar. Dragostea față de patria socialistă, față de valorile sale materiale și spirituale se îmbină organic cu respectul pentru ce-

lelalte națiuni, cu solidaritatea activă față de cauza comună a tuturor statelor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

Patriotismul socialist nu are nimic comun cu naționalismul burghez, cu instigarea sentimentelor înguste șovine. Dimpotrivă, el presupune cultivarea frăției dintre oamenii muncii români și cei de altă naționalitate, rezolvarea intereselor naționale ale României socialiste fără a leza în nici un fel interesele altor națiuni, pe baza deplinei egalități și a respectului reciproc între toate popoarele. Preocuparea pentru progresul patriei socialiste nu poate veni astfel în dezacord cu interesele internaționale ale socialismului, ci, din contră, contribuie la afirmarea superiorității socialismului în lume, la ridicarea prestigiului său, influențînd în sens pozitiv lupta proletariatului și a forțelor revoluționare de pretutindeni.

Promovarea unor asemenea virtuți morale îi conferă poporului nostru noi trăsături distinctive, ajutîndu-l să-și manifeste întreaga putere de creație, forța sa productivă, să aibă o contribuție sporită la tezaurul valorilor materiale și spirituale ale omenirii. Morala societății socialiste multilateral dezvoltate, în spiritul căreia Partidul Comunist Român educă întreaga populație a țării, se înscrie astfel ca o nouă etapă în evoluția gîndirii etice românești, ca o concretizare creatoare a principiilor universale ale marxism-leninismului.

ALEXANDRU GOLIANU

Bibliografie

- NICOLAE CEAUȘESCU : Raport la Congresul al X-lea al P.C.R., Capitolul V., Editura politică 1969
- NICOLAE CEAUȘESCU : Expunere la Congresul al IX-lea al U.T.C., Editura politică, 1971.
- NICOLAE CEAUȘESCU : Expunere la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971, Editura politică, 1971.

În legătură cu această temă mai pot fi consultate următoarele lucrări :

- „Socialismul și valorile morale” de Vasile Constantin, în volumul „Cetățean, societate, familie”, Editura politică, 1970.
- „Principiile morale ale societă-

ții noastre socialiste” de Constantin Petre și Ovidiu Trăsnea, în volumul „Comportări, atitudini, idealuri”, Editura politică, 1968.

— „Valorile morale ale societății socialiste” de Gh. Berescu, în revista „În ajutorul propagandistului” nr. 9-10/1971.

Un nou sistem de predare a limbii române în școala generală

Un portret pe săptămână

Secretul reputației

Pentru Erich Pfaff, directorul Liceului de cultură generală „Nikolaus Lenau” din Timișoara, specialitatea sa geografică nu este o simplă disciplină școlară pe care o predă doar din îndatorire profesională. A studiat geografia, poate, și pentru că a avut în tatăl său, profesorul de geografie Mihai Pfaff, autor al unor manuale școlare, un model, dar mult mai curînd s-a îndreptat spre ea împins de o nemărginită și nepotolită dragoste pentru drumetie.

Ca și alți colegi ai săi de generație, în anii de reconstrucție a țării elevul Erich Pfaff, înțelegînd sensul marilor evenimente istorice pe care le trăia, se găsește pe unul din șantierul tinereții — Bumbești-Livezeni — ca brigadier.

După încheierea studiilor liceale, urmează cursurile Facultății de geografie din Cluj (un an) pe care le continuă și sfințește la București, în 1953. Este numit profesor de această specialitate în orașul natal, Timișoara. Din 1956 pînă în 1958 lucrează în redacția ziarului de limbă germană din localitate „Die Wahrheit”. Revine la catedră — la început, la Casa pionierilor din Timișoara, iar pe urmă la secția germană a Liceului de cultură generală nr. 10, unde funcționează timp de șase ani. Din 1971 este numit profesor și director al Liceului german „Nikolaus Lenau”.

Profesorul Erich Pfaff este un excelent coleg și conducător al colectivului de profesori al școlii sale, stimulînd și sprijinînd orice inițiativă valoroasă și instaurînd un climat favorabil creației. Liceul „Nikolaus Lenau” datorează și directorului său construirea unui modern cabinet audio-vizual polifuncțional și a cabinetelor de chimie și fizică. Dragostea și încrederea cu care îl înconjoară elevii au dus la stabilirea unui dialog sincer, deschis, practic la orice oră din zi, între director și colectivul de elevi ai școlii. Profesorul Erich Pfaff și-a petrecut noaptea de Anul nou 1972 ca invitat al elevilor săi în clubul situat în subsolul clădirii liceului, club realizat prin munca și inventivitatea acestor școlari în vacanța lor de iarnă trecută.

Postul ziarist Erich Pfaff sprijină activitatea publicistică a elevilor săi. Lunar, în ziarul local de limbă germană, „Neue Bannet Zeitung” apare sub forma unui supliment de patru pagini producția lor literară. Suplimentul poartă titlul foarte sugestiv: „Jenau Schüler Stimmen”.

În 1971, profesorul Erich Pfaff a primit „Ordinul Muncii clasa a III-a”. Este o recunoaștere a muncii și pasiunii unui devotat al școlii și al elevilor săi.

NICOLAE SORIN

Deși prin studiul limbii române se urmărește consolidarea deprinderilor de vorbire și scriere corectă, deprinderi necesare atât în activitatea școlară, cât și, mai târziu, viitorului cetățean pentru a participa activ la diversele forme ale vieții sociale, cei mai mulți dintre absolvenții școlii generale întâmpină serioase dificultăți în momentul în care încearcă să realizeze funcția de comunicare a limbii, săvîrșind abateri de la normele limbii române — pe care, uneori, le cunosc din punct de vedere teoretic.

Mai mult decît atât, se întîlnesc situații — aparent paradoxale — cînd candidatul la concursul de admitere în liceu, care a realizat o analiză gramaticală impecabilă, nu poate organiza cîteva gînduri, idei și sentimente sub forma unor mesaje corecte.

Această stare de lucruri este consecința concepției care stă la baza elaborării programelor și a metodologiei predării limbii române de mai bine de un secol și care, de multă vreme, a ridicat numeroase obiecții.

Nu vom face o trecere în revistă a tuturor obiecțiilor formulate, ci ne vom limita la prezentarea sumară a unor carențe.

Cu toate că se știe că distincția dintre sintaxă și morfologie este iluzorie, pentru că, din punct de vedere lingvistic, morfologia nu are un obiect real și autonom ea neputînd constitui o disciplină distinctă de sintaxă^{*)}, și că nu este logică excluderea lexicologiei din gramatică, predarea limbii române în școala generală are în vedere transmiterea unor cunoștințe de fonetică, vocabular, ortografie și gramatică între care nu totdeauna se stabilesc cele mai potrivite raporturi:

Actualele programe desconsideră, evident, unul din cele mai dificile aspecte ale limbii — vocabularul. Încă din primele clase se poate observa că noțiunile respective nu sînt organizate după criterii psiho-pedagogice, ci sînt repartizate absolut la întîmplare, firul lor fiind rupt din loc în loc în mod cu totul nejustificat.

Ne-am propus — pornind de la realitățile învățămîntului românesc și de la analiza critică a programelor în vigoare — să elaborăm noi programe de limba română pentru școala generală. Principiile care ne-au călăuzit au fost:

Cunoștințele teoretice sînt subordonate formării și consolidării deprinderilor de exprimare corectă, coerentă și nuanțată; toate noțiunile de fonetică, ortografie, punctuație, vocabular și morfologie sînt gru-

pate în jurul sintaxei; limba română urmează să fie predată într-un flux continuu, în clasele I-VIII; studiul vocabularului trebuie să urmărească, în egală măsură, aspectul cantitativ; analiza sintactică rămîne doar un mijloc de cunoaștere a limbii.

Urmărind, în primul rînd, îmbunătățirea exprimării — care constituie, de fapt, scopul predării limbii române în școala generală — accentul nu va mai cădea pe latura descriptivă, teoretică a faptelor de limbă, ci pe exerciții, în care sînt încorporate elementele teoretice propuse pentru studiere. În program se indică profesorilor să pornească de la exemple variate de limbă literară și să-i lase pe elevi să extragă trăsăturile caracteristice ale fenomenului gramatical urmărit, să-i stabilească genul proxim și diferența specifică și apoi să exerseze utilizarea corectă a acestuia în contexte diferite.

Deoarece sintaxa exprimă cel mai direct sistemul logic al gramaticii și în jurul ei se pot limpezi mai ușor și problemele de morfologie, fonetică^{**)}, ortografie, punctuație și vocabular, am elaborat un sistem de organizare a tuturor cunoștințelor ce urmează să fie transmise, în funcție de metodologia disciplinei respective^{***)}.

În felul acesta, în fiecare clasă, se realizează o permanentă interdependență între noțiunile de sintaxă și toate celelalte amintite, facilitînd înțelegerea raporturilor care se stabilesc în actual comunicării între părțile componente ale limbii, pe care elevii nu și-o mai reprezintă ca pe un ansamblu format prin alăturarea unor compartimente etanșe, ci ca pe o rețea de relații. Astfel, după organizarea propusă, în clasa a VI-a, de exemplu, de la predarea subiectului s-ar trece la substantiv, cu care prilej ar urma să se studieze următoarele probleme: substantive proprii devenite comune și substantive comune devenite proprii; substantive colective; gen, număr, caz; nominativul — funcțiune sintactică; sinonime, omonime, antonime; formarea substantivelor cu ajutorul prefixelor și al sufixelor; arhaisme și neologisme.

Prin vehicularea pe mai multe planuri, se urmărește dezvoltarea mobilității intelectuale și a gîndirii creatoare a elevilor care sînt solicitați să se adapteze permanent unor noi situații.

În sistemul preconizat, limba română se va studia în clasele I-VIII astfel; în clasele I-VI se vor preda sintaxa propoziției și morfologia,

clasa a VII-a este rezervată învățării sintaxei frazei din perspective corespondenței dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate, iar în clasa a VIII-a se realizează sinteza superioară a cunoștințelor asimilate anterior, prin exerciții de stil și compoziție.

Ținînd seama de sărăcia vocabularului celei mai mari părți a elevilor, programa acordă acestuia o importanță deosebită.

În primul rînd, pentru a elimina deosebirile de vocabular generate de apartenența elevilor la medii socio-culturale felurite se recomandă autorilor de manuale și cadrelor didactice un anumit număr de cuvinte — îmbrățișînd domenii de activitate variate — pe care elevii trebuie să și le însușească, să le includă în vocabularul lor activ. Li se va cere elevilor să exerseze acele cuvinte sau tipuri de cuvinte care cuprind fonetisme caracteristice fiecărei mari zone lingvistice, pentru că în felul acesta să se șteargă deosebiri dialectale. Apoi, în vederea cunoașterii și utilizării resurselor lexicale ale limbii în vorbirea curentă, se precizează exerciții de substituție a sinonimelor sau a antonimelor, de formare și utilizare corectă a unor cuvinte etc.

Deoarece, ca o consecință a înțelegerii eronate a finalității predării limbii române în școala generală, analiza gramaticală a fost transformată dintr-un mijloc de cunoaștere a limbii într-un scop în sine, s-a acordat o atenție deosebită exercițiilor menite să pună în valoare faptele de limbă, să-i determine pe elevi să utilizeze deprinderile dobîndite în situații felurite.

Sistemul pe care îl propunem permite potențarea caracterului aplicativ al predării, ca și o mai bună înțelegere a raporturilor dintre diferitele componente ale limbii, în așteptarea momentului cînd lingvistica modernă va determina modificări de structură în metodologia învățării limbii române în școala generală.

VASILE TEODORESCU

^{*)} Ferdinand de Saussure, COURS DE LINGUISTIQUE GENERALE, Paris 1971, p. 186.

^{**)} V. Bunescu — Cercetări fundamentale și cercetări aplicative în domeniul dialecticii speciale, în LIMBA ȘI LITERATURA, 1968, vol. 19, p. 100.

^{***)} Ideea folosirii sintaxei drept „pivot” a fost experimentată de Ștefan Rădulescu (Predarea limbii române la clasa a III-a prin instruire programată în Studiul de pedagogie cibernetică și instruire programată, București, 1968, p. 52-114).

Pedagogie contemporană

Mituri și reconsiderări

Unul dintre cele mai pasionante și mai profunde eseuri de filozofie a educației apărute în ultimele două decenii a fost consacrat de Bogdan Suchodolski determinării, de pe pozițiile marxismului militant, ale dinamicii relațiilor între conceptele esențiale și existență în evoluția lor istorică și în formele specifice de expresie din sfera științei pedagogice. O simetrie cu multiple puncte de interferență există între acest raport filozofic și dialectica contradicției dintre școala în sine și pentru sine, dintre școala care-și găsește motivația și finalitatea în propria activitate și școala formației pentru viața socială.

Născută ca o reacție împotriva educației feudale, școala de la Vittorio no da Feltre încoace a fost timp de peste cinci secole modelul educației burgheze. Rupîndu-se total de mersul ascendent al societății, nu numai de progresul civilizației materiale, ci și de cuceririle spiritului, profesînd o sterilitate introspectivă și confruntîndu-se orgolios doar cu sine însăși prin prisma unor valori clasicizante, izolînd elevul de orice contact cu viața „cetățeană”, școala aceasta a devenit principala cauză a impasului pe care unii specialiști contemporani, Philip Combs, în primul rînd, ajung să-l identifice cu o gravă „criză a educației”.

Integrînd educația politehnică, sau mai precis, plurilateralitatea formației

cu accent pe pregătirea științifico-tehnică, printre componentele fundamentale ale educației comuniste, Marx a trasat o nouă linie de forță în evidența școlii — restabilirea legăturilor cu ansamblul vieții sociale și recepțarea comandamentelor acesteia.

Revitalizarea educației se profila tot mai mult ca o cerință esențială și apare formulată în întreaga filozofie de la cumpăna celor două veacuri.

Un loc aparte în efervescența acestor multiple și antagoniste lăuri de poziție în filozofia educației îl ocupă John Dewey. Concepția, dar mai ales valoarea experimentală privind rolul și finalitatea învățămîntului ale acestui filozof care a exprimat, fără echivoc, ideea că pedagogia e o filozofie aplicată sau mai exact că „știința educației și filozofia vieții sînt identice” și deci „fiecare concepție despre viață include un propriu ideal educativ” merită o analiză profundă, la obiect, de pe pozițiile ferme ale materialismului dialectic, care să depășească obiecțiile cu caracter general cu privire la pragmatism, precum și unele considerații conjuncturale.

Fără a face abstracție de contradicțiile și erorile instrumentalismului filozofic al lui Dewey, dar și fără a uita faptul că pornind de la hegelianism, el refuză transcendentalismul acestuia și este categoric împotriva ideii că în gîndire se află esența immanentă a re-

alității, analizînd atent oscilațiile lui între evoluționismul darwinist și vitalismul bergsonian, se cuvin cercetate minuțios ideile proprii concepției lui despre educație, ca și datele furnizate de experimentul întreprins în școala-laborator de pe lângă Universitatea din Chicago. Din acest punct de vedere sînt reprezentative ideile exprimate în „Democracy and Education”, „The School and the Child”, dar mai ales în „The School and Society”. În termenii viziunii sale pedagogice scopul esențial al educației este de a-i forma omului capacitatea de a activa pe tot parcursul existenței sale, de a aduce o contribuție personală în cadrul unei cooperări sociale. Mijloacele propuse: explorarea mediului ambiant material și social, colaborarea elev-profesor, autoconducere, practica cercetării, activitatea practică, munca, unitatea studiului științelor cu pregătirea tehnico-profesională.

Faptul că într-o măsură importantă promotorii școlii active și ai pedagogiei contemporane reclamă o filiație deweyană, că experimentele astfel fundamentate au înregistrat adevărate succese cît și eșecuri răsunătoare îndrăgesc necesitatea abordării critice cu implicații mai largi a gîndirii și activității pedagogice proprii acestui filozof și nu numai ale acestuia.

MIRCEA HERIVAN

PRIM ALGORITM DIDACTICO — METODIC ÎN PREDAREA FIZICII ATOMICE ȘI NUCLEARE

Manualul de fizică pentru clasa a XII-a secția reală a liceului de cultură generală (E.D.P. 1971, p. 75-137) dezvoltă lecțiile noii ramuri de știință a naturii: „Fizica atomică și nucleară” într-un număr de 53 teme în care se operează cu o terminologie de specialitate inedită pentru școlari și foarte variată. Manualul abundă în termeni specifici: denumiri de elemente, de particule și cimpuri, de aparate și instalații tehnice și de laborator, de forme și nivele de energie; termeni generali și comuni și altor ramuri ale științei — chimie, biologie, tehnică — inspirați tot de către fizică (materie, moleculă, atomi, electroni, masa atomică, radiație, dezintegrare, foton ș.a.). Nu e lucru ușor, mai ales când noul capitol de fizică nu are în manual o lecție de introducere. Această absență trebuie suplinită de către profesor, care este pus în situația să elaboreze el o lecție introductivă sub formă de algoritm metodic-didactic, pe baza strategiei didactice a „sistemizării”. Cum capitolul amintit urmează să se predea în partea a doua a anului școlar, ne propunem să arătăm în ce constă aplicarea strategiei sistemizării la predarea temelor care îl alcătuiesc. Strategia sistemizării își are rațiunea în conceptul de sistem și pornește de la acest concept în accepțiunea de „entitate de ansambluri și subsansambluri de noțiuni, idei și concepte” într-o ramură de știință dată: în cazul nostru: „sistemul de lecții didactice” ale capitolului de fizică atomică și nucleară. Așa stând lucrurile, pentru o ramură de știință nouă, nedidacticizată încă suficient în comparație cu celelalte capitole ale fizicii clasice, profesorului de specialitate îi trebuie dat un ajutor. Atât conceptual, teoretic, cât și practic.

Strategia sistemizării în didacti-

ca fizicii e adusă la îndeplinire de trei tactici metodice.

Prima tactică este ajustarea gândirii și cunoașterii profesorului. În pregătirea, desfășurarea și analiza lecției proprii, profesorul face pe rând sau concomitent trei feluri de ajustări (alinieri): ajustarea gândirii și cunoașterii proprii la nivelul și actualitatea științei fizicii în domeniul de cercetare atomică și nucleară; ajustarea gândirii spontane la experiența dobândită anterior în predarea acelorași teme; și ajustarea la cunoașterea și gândirea elevului.

A doua tactică constă în operativitatea cu textul de manual. De la caz la caz, profesorul reproduce un text la dimensiunile din manual, pe un altul îl amplifică, pe un al treilea îl reduce. Criteriile după care se conduce în aceste tactici de selectare sînt impuse de starea fundamentală de cunoaștere și gândire în care se află clasa la lecția respectivă. Ea poate avea în cuprinsul temei mai multe sau mai puține noțiuni dobândite anterior, mai bine fixate sau mai puțin asimilate.

A treia tactică, prezumtivă în psihologia învățării, pornește de la faptul, bine știut de noi toți: orice noțiune, ideile concepte are în mintea noastră trecut, prezent și viitor. Același lucru se petrece și cu noțiunile, ideile și conceptele fizice. Trecutul lor constă în modul cum au fost înțelinite, asimilate sau desasimilate în trecut. Prezentul constă în modul și dimensiunile cum sînt prinse în momentul predării (vezi. Strategii și tactici didactice în predarea fizicii. P.P. „Tribuna Școlii”, nr. 17, p. 8. 1971), iar viitorul constă în orizontul deschis prin ele și rolul ce-l vor juca la tratarea altor teme noi. Această situație axiomatică ne duce la trei operații tactice distincte: recapitularea unor noțiuni generale însușite din lecțiile anterioare: introducerea de noțiuni cu totul noi pentru a consolida pe cele vechi, și imbinarea de noțiuni noi și vechi, pentru deschiderea unui nou cîmp de gândire și cunoaștere mai apropiat sau mai îndepărtat.

Ținînd seama de această situație fundamentală de concepere a strategiei didactice a sistemizării și, totodată, de faptul că prin tacticile ei se cer satisfăcute simultan și frontal în lecție cele trei funcțiuni didactice (comunicare, verificare, fixare), profesorul de specialitate trebuie să gîndească în viitor mai mult algoritmitizat. Un model sugestiv și experimentat cu bune rezultate în predare este cel prezentat în acest articol.

El poate fi prezentat elevilor fie sub forma unei scheme pe o planșă, fie să se realizeze pe parcursul lecției de către profesor pe tablă, iar elevii să-l copieze. Noțiunile sînt cunoscute de elevi din lecțiile anterioare și profesorul poate apela la ele în orice moment al lecției este nevoie. Parcurgîndu-le de sus în jos sau mergînd de la stînga la dreapta pe orizontală sau de la un alineat la următorul și raportînd una la alta prin interrelație între două, trei sau mai multe noțiuni, profesorul și elevii pot face deodată (în propoziții sau fraze scurte, concise sau mai extinse și generalizatoare) orice jude-

cată sau raționament științific. În introducerea la acest nou capitol din fizică profesorul este obligat să arate elevilor că algoritmul ilustrează mersul gândirii fizicianului după criteriul de divizibilitate a materiei. Pe baza lui, pe baza fondului de reprezentări, noțiuni și concepte actualizate, întreaga clasă lucrează frontal. Astfel, cu un elev se începe prin definirea leninistă a materiei, trecîndu-se apoi la conceptul de substanță gravifică ponderabilă, infinită în spațiu și timp, cînd e considerată la dimensiuni de extindere și interacțiune macroscopică (în Univers), sau mărginită, limitată, condensată, cînd e considerată la dimensiunile scării microscopice (moleculă, atom, nucleu, nucleon, electron ș.a.).

Fixîndu-le în minte elevilor că în știința fizicii s-a ajuns recent la fizica atomică și nucleară prin progresul tehnic de divizibilitate a substanței, prin disecarea, scindarea treptată a acesteia, în prima treaptă, în molecule, apoi, în a doua treaptă, în atomi, și de aici pînă la cele mai restrînse particule (proton, neutron, mezoni) sau cuante de energie electromagnetice (fotoni). În schema grafică a algoritmului, profesorul face trimiteri prin săgeți continue (de la materie la subdiviziunile ei — la molecule, atomi, electroni) sau prin săgeți discontinue punctate. (de la atom la nucleu și de aici la componentele acestuia).

Cu ajutorul acestei scheme, care cuprinde termeni fizicali ordonați după cele trei tactici ale strategiei sistemizării și selecționați pe criteriul aducerii gândirii elevului la nivelul logic cu care fizicianul a parcurs îndelungata evoluție de cercetare a disecării materiei și, odată cu aceasta, și a energiei, profesorul activează pe toți elevii și lucrează sigur cu ei. Cu fiecare elev se poate opera cîte un răspuns de cîte 3-4 minute; de la fiecare dintre ei ne așteptăm la cîte o întrebare care poate primi răspuns fie din partea profesorului, fie din partea clasei.

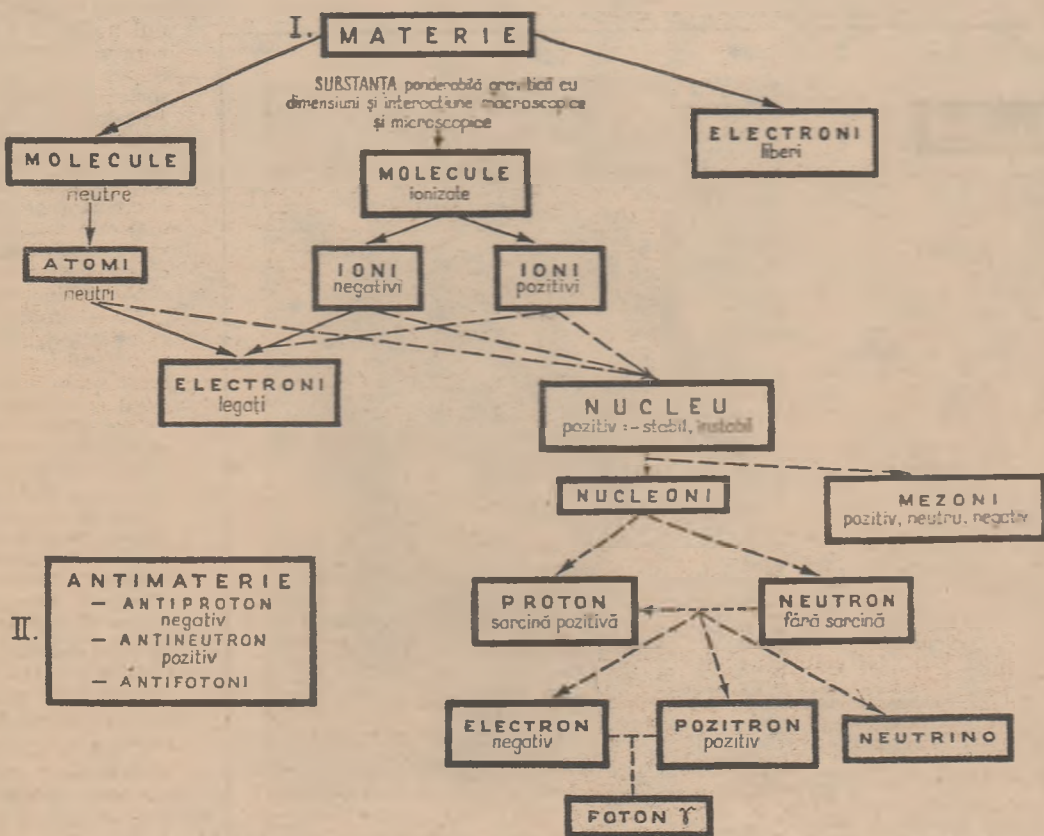
Din lipsă de spațiu ne oprim aici cu amănuntele, căutînd să tragem cîteva concluzii practice.

Algoritmul e urmărit cu interes și ușor de către întreaga clasă și îl ajută pe profesor să parcurgă lecția de la ușor la greu, de la general la particular, de la teorie la practică. Pe elevi îi ajută să-și clarifice conceptele și le lărgeste încă de la începutul capitolului aria cunoașterii componentelor materiei cu care vor opera oricînd în orice proces dialectic de aprofundare și lărgire a reprezentărilor despre structura materiei.

Manualul, după cum am precizat, neoferindu-i profesorului un text de introducere în acest nou capitol, algoritmul îi slujește drept ghid și pe parcursul întregului capitol, dat fiind că orice algoritm trebuie să satisfacă cîteva condiții: să deschidă un capitol să-l ajute pe profesor în tratarea lui didactică și să-l poată încheia. Deci, pornind de la algoritm, să putem trata și unele teme din cuprins, dar, în același timp, să putem schița și recapitularea și sinteza cunoștințelor la sfîrșit de an școlar.

PETRU POGINGEANU

Divizibilitatea materiei în particule cu masă de mișcare sau masă de repaus

Inspectoratul școlar al județului Teleorman și Institutul de cercetări pedagogice au organizat joi 10 februarie a.c., la Roșiori de Vede un interesant schimb de experiență pe tema pregătirii tehnico-productive. În ziua de 15 februarie a.c., Inspectoratul școlar al județului Ialomița în colaborare cu Inspectoratul școlar al județului Brăila a organizat un schimb de experiență cu tema: „Rolul directorului de școală în creșterea eficienței muncii educative. Căi și mijloace de îmbunătățire a predării științelor sociale potrivit sarcinilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971.” Dată fiind valoarea acestor acțiuni inițiate de inspectoratele școlare județene vom reveni în numerele viitoare cu relații mai ample asupra desfășurării lor.

Cu prilejul împlinirii a 39 de ani de la glorioasele bătălii revoluționare din februarie 1933, la Școala generală nr. 69 din Capitală scriitorul Ion Bănuță și comunistul ilegalist Alexandru Tudor au vorbit elevilor despre semnificația și însemnătatea acestei pagini nemuritoare din istoria mișcării muncitorești din patria noastră. Cu aceeași ocazie elevii au susținut un program artistic în cadrul căruia au recitat din versurile poetului prezent în mijlocul lor.

Duminică, 13 februarie, cîteva mii de elevi, cei care au trecut primul prag al olimpiadei de matematică, s-au înfîlțit pentru o nouă probă, de data aceasta cu un mai înalt grad de dificultate, faza pe județ. Pentru fiecare concurent, această întrecere a însemnat o nouă și exigentă verificare a nivelului de pregătire, a inteligenței și a gândirii lor matematice. Cîți dintre ei vor ajunge la faza republicană, ultima și cea mai importantă verificare? Rămîne de văzut.

Decamdată, duminica aceasta, se vor întrece, în etapa pe județ colegii lor, fizicienii.

Între 10-15 februarie, Inspectoratul școlar al județului Bacău și Casa corpului didactic, în colaborare cu Comitetul județean U.T.C. și Consiliul județean al Organizației pionierilor au organizat în 14 localități schimburi de experiență cu directorii de școli și comandanții de pionieri pe tema „Rolul școlii în educația moral-cetățenească a elevilor”. Acțiuni similare vor fi organizate în cursul acestei luni și pentru cadrele didactice din învățămîntul preșcolar, precum și pentru directorii cu problemele educative din licee. (M. Răducanu).

Pentru intensificarea educației elevilor, în spiritul respectării regulilor de circulație pe drumurile publice, Ministerul Educației și Învățămîntului, Comitetul Central al U.T.C., Consiliul Național al Organizației Pionierilor și Inspectoratul general al mișcării au organizat în ziua de 13 februarie, în municipiul București o gală de filme la care au participat 600 de pionieri și școlari din învățămîntul general, liceal, profesional și tehnic, din casele de copii.

Duminică, 13 februarie, în rotonda Ateneului am asistat la concertul susținut de elevii celor două licee de muzică bucureștene. Din rîndul elevilor Liceului de muzică nr. 1, am reținut interpretarea violoncelistului Vasile Zaharia, cl. a X-a, caracterizată prin sobrietate artistică, prin surprinzătoarea putere de înțelegere a muzicii titanului Bach. Elevul Dan Ungureanu (vioară) a prezentat publicului „Melodii lăutărești” de Sarasate. Remus Tănăsescu, cl. a X-a — pian, exceptional înzestrat muzical, ne-a impresionat plăcut prin tușul fin și modul de a reliefa temele principale ale lucrării.

De la cel de al doilea liceu de muzică din Capitală s-a remarcat eleva Vartolomei Ana (violoncel) prin sensibila realizare a „Polonezei” de Popper. (Stelian Pihuleac)

Școala generală Iablanța, județul Caraș-Severin, a primit o donație din partea lui Pavel Stroescu, pensionar din Timișoara, constînd din: colecția completă a revistei „Lumca” și un apreciazabil număr de exemplare din revista „Magazin istoric”. Aceste publicații vor fi de mare folos școlii, în deosebi Cabinetului de științe sociale recent înființat. În semn de recunoștință, numele donatorului a fost trecut în cartea de onoare a școlii. (G. C. Rusu).

PETRE VANCEA

CONȘTIINȚA TEORETICĂ

A CERCETĂTORULUI ȘTIINȚIFIC

CONTEMPORAN

Memoria nu este numai un depozit de idei și experiențe moarte, de amintiri, sau reminiscențe, ci o forță creatoare a sufletului omenesc.

Studiul trecutului unei instituții, al unei națiuni și al umanității întregi este necesar din mai multe puncte de vedere: vindecă de infumurare generațiile care cred că lumea începe cu fiecare din ele, arată cât de subrede sînt înfăptuirile omenești, mai ales cînd sînt raportate la infinit, dar această disciplină — istoria — ne arată și unele cuceriri definitive ale spiritului universal, omul nefiind o făptură condamnată de destin să clădească pe nisip. Sînt bazele îmbucurătoare și înviorătoare ale constantelor ordinii universale. Și în natură — nu numai în gîndire — întîlnim lucruri finite, așa cum ne arată procesul evoluției vieții încheiat somatic în om, considerat și de Teilhard de Chardin ca o inflorescență terminală.

Știința modernă nu poate fi înțeleasă decît prin acești termeni metodologici: observația, experimentul și raționamentul. Deși eu practic o știință întemeiată pe observație și experiment — Cuvier a spus, că simplul observator al naturii stă la pîndă, iar experimentatorul o constrînge să i se dezvăluie — mă refugiez uneori nu numai din comoditate, ci și, din îndrăzneală, în lumea ipotezelor, fiind mai îmbărbătătoare construcțiile raționale și mișcarea spirituală în zona posibilului. În această zonă a speranțelor se găsește libertatea de mișcare a omului detașat de tirania forțelor naturii și de opacitatea ei. A căuta cu orice preț cauzele fenomenelor înseamnă, în spiritul științei moderne, a face operă pozitivă. De ce, pentru ce sînt întrebări științifice, la fel ca și cînd, unde și cum se petrec lucrurile. Asta nu înseamnă că trebuie să renunțăm la întrebările care privesc cauzele lucrurilor, fiindcă aceste întrebări privesc: natura lucrurilor, sinteza dialectică a cantitativului și calitativului, și cunoașterea esenței lor.

Limitele cunoașterii și experiența etern deschisă. Nu numai filozofii trebuie să-și pună această problemă, ci și oamenii de știință. Am învățat și eu de la filozofii români și străini că problema limitelor cunoașterii este o problemă de stil și, deci, soluționarea ei poartă pecetea epocii în care s-a produs. Patru caracteristici ale vremii noastre: tendința simplificatoare a gîndirii, tendința amplificatoare a gîndirii — reducerea numărului simbolurilor guvernate de ideea unității și creșterea lor guvernată de ideea multiplicității —, credința în progresul infinit și apropierea conștiinței teoretice de real. Se vorbește mereu de știință și metodă. Omul, ca ființă rațională, vrea să cunoască adevărul și, în acest scop, caută permanent modul cel mai potrivit de a „cerceta, gîndi și acționa“, cum spune un filozof.

Alii în știință, cit și în metodă,

întîlnim o creștere haotică a formelor gîndirii. De la clasicele metode: inducția și deducția, s-a ajuns la un mare număr de metode care, după părerea noastră, sînt pseudometode. Ele reprezintă simple tehnici de cercetare, practici elementare, sau procese rezultate din interacțiunea dintre subiectul cercetător și obiectul cercetat (subiect și obiect, adică cercetătorul și fenomenele, faptele, evenimentele, structurile etc.). Este datorită logicienilor să pună la punct metodologia științelor naturii, prin simplificarea metodelor și prin distincțiunile teoretice între adevăratele metode, simplele tehnici de cercetare și procesele întîlnite în cîmpul cercetării științifice. În știință se întîmplă același lucru: probleme sau capitole dintr-o disciplină clasică (fizică, chimie, biologie, antropologie, fiziologie, anatomie etc.) sînt ridicate la rangul de discipline ale minții omenești. Sistemul științelor trebuie determinat prin obiect și metodă. Sistemul este îmbogățit mereu cu noi discipline, care nu sînt întotdeauna metodologic îndreptățite. O colaborare strînsă între filozofi și oamenii de știință va face posibilă stabilirea unui just sistem al științelor și unor metode precise de cercetare, printr-un sistem simplificator putîndu-se înlătura pseudoștiințele și pseudometodele. Această operă salutară este cerută de: învățămînt, cercetare și practică. Pe lângă ușurarea cercetării științifice, a unei bune organizări a învățămîntului și a răspîndirii eficiente a cunoștințelor în mase, se va putea realiza un

stil în gîndirea științifică actuală. Desigur, în primul rînd interesează adevărul ca conținut spiritual al formelor gîndirii, dar acesta trebuie vehiculat în forme adecvate. Pulverizarea, anarhizarea și haosul, întîlnite în actele de cunoaștere, trebuie înlocuite cu legi obiective care să garanteze armonia în ansamblul proceselor gîndirii și să împiedice risipa de energie umană. Economia formelor gîndirii care constituie un progres trebuie să se ogîndească în formele fundamentale ale conștiinței umane: teoretice, tehnice și practice. Cînd un om de știință fixează observațiile sale noționale, cînd dă definiții noțiunilor obținute, sau cînd descrie fenomenele întîlnite (descripția este singura formă de prezentare a fenomenelor observate, cînd procesele abstractizării sau generalizării sînt insurmontabile, adică nu duc la noțiuni, categorii sau legi obiective), acesta devine, conștient sau inconștient, filozof. Omul de știință, în general, nu respectă decît empirismul și matematizarea. Cele mai interesante observații sînt compromise de imprecizia terminologică și de lipsa de pregătire filozofică. Orice om de știință trebuie să aibă conștiința teoretică a termenilor cu care lucrează. Dintre cercetătorii în științele naturii, fizicienii sînt cei mai aproape de filozofi, disciplina lor fiind cea mai generală dintre științele naturii. Heisenberg recomandă fizicienilor studiul filozofiei grecești. Ei fac cel mai des apel la formele gîndirii filozofice și sînt permanent neliniștiți de relația dintre adevăr și realitate. Dacă ne despărțim de real, de acest izvor al certitudinii, ce rămîne spiritului cercetător modern? Rămîn: ficțiunea și concretul ca formă de manifestare a realului (Vaihinger), incertitudinea (Heisenberg), indeterminismul și eficacitatea ipotezelor (Planck), comoditatea ipotezelor și libertatea spiritului creator (Poincaré), pierderea certitudinii dogmatice, pentru a obține în schimb precizia în formele gîndirii.

Adevărul, falsul și realul nu mai neliniștesc atît de adînc conștiința teoretică a omului actual, cum au neliniștit conștiința celui clasic. Ficționalismul este una din trăsăturile spiritului cercetător actual: „Ficțiunile sînt mijloace comode pentru a putea stăpîni masele de senzații... Ele s-au născut din această necesitate practică, iar numărul și felul lor sînt determinate de diferitele forme de manifestare ale realului cu care sufletul trebuie să se pună de acord“.

Limitele matematizării. Țin să spun în legătură cu această problemă că limitarea arbitrară a observației, cit și cea a speculației sînt dăunătoare științei. Sediul creației este puterea închipuirii, ceea ce se numește die Einbildungskraft. Imaginația stăpînește științele, artele și tehnicile existenței. Două lucruri elementare de dicționar: „Matematica este știința care studiază mărimile, comparația lor și măsurarea lor“... „Cantitatea este tot ceea ce se exprimă prin numere, în actul măsurării“. Dacă matematica este știința mărimilor și a numerelor ce le exprimă, atunci puterea gîndirii matematice este în măsură să pătrundă în zona calitativului?

Există oare acesta, sau universal pitagoreic gîndit este un joc combinator nesfîrșit al numerelor? Nimic nu poate da răspunsuri sigure actualmente la aceste întrebări. Mai sînt și alte întrebări în legătură cu limitele matematizării.

În fizica modernă abordarea matematică pură a naturii a dus la descoperiri importante — așa au avut loc descoperirile lui Dirac: electronul pozitiv etc... În cîmpul particulelor elementare (electron, proton, neutron etc.) gîndirea matematică joacă un rol hotărîtor. Rațiunea fără experiență este goală, iar experiența fără rațiune este cîrbă. Se pare că formula nu acoperă integral actele de cunoaștere ale omului modern. Nu degeaba Hegel a elogiat pe sofistii greci, pe acești maestri ai logicii pure. Dacă există o limită în abordarea pur matematică a naturii, aceasta nu poate rezulta decît din prezența celor două categorii: cantitatea și calitatea. În ipoteza că aceasta din urmă există, s-ar putea să trăim într-un univers material absolut, realul, existentul, esența și existența contopindu-se în formele concrete ale lucrurilor. Cu alte cuvinte, fenomenism pur sau concretism înfășurat într-un joc de ipoteze comode.

Stat și știință. Omul încearcă să stăpînească natura, fie imitînd-o, fie constrîngînd-o prin ipotezele sale. Un francez a afirmat că, imitînd natura, îi poți grăbi opera. Elementul rațional introdus în această imitație este timpul, omul putînd accelera procesele naturale. Tot aci stă probabil și secretul prelungirii vieții.

Ritmul în care se desfășoară activitatea științifică și tehnică a vremii noastre apropie stilul muncii științifice a tuturor popoarelor. Statul trebuie să fie prezent în știință. La popoarele slab dezvoltate pentru a le ajuta să sară etapele, iar la cele dezvoltate, din nevoile moderne de: planificare, coordonare, îndrumare, control, documentare și raționalizare a cercetărilor științifice și tehnice. S-a născut o adevărată politică a științei a cărei natură dominant rațională este chemată să înlocuiască lenta dezvoltare organică. Într-un plan național al cercetării științifice trebuie să fie cuprinse: universitățile, instituțiile autonome de cercetări, marile întreprinderi industriale și marile exploatațiuni agricole. Desigur, departamentele pot avea institute de cercetare cu diferite profiluri, bineînțeles cu evitarea paralelismelor. Fiindcă paralelismul instituțional consumă, sau, mai exact exprimat, risipește mijloace materiale și energie umană.

În orice tratat de sociologie, sau de drept, întîlnim acești doi termeni permanenți ai ordinii sociale universale: individ și comunitate. Armonia socială, ogîndită în ordinea de drept, este expresia acordului sistemului de trebuințe individuale cu cel colectiv.

Predominarea unuia din cei doi termeni pricinuieste suferințe și cu timpul devine sterilizantă. Și în cercetarea științifică și tehnică întîlnim cei doi termeni permanenți ai ordinii sociale: individ și grup. În tematica cercetării științifice și în căile urmate în această cercetare, trebuie să se împletească cercetarea individuală cu cea de grup. Așadar, inițiativa individuală și organizarea științifică a muncii. Partidul nostru a luat măsuri de organizare a cercetării științifice, în sensul impus de dezvoltarea armonioasă a societății socialiste multilaterale dezvoltate, îmbinînd necesitățile economiei, ale diferitelor ramuri, asigurînd progresul neîncetat al cunoașterii umane. Avînd ca îndrăptar doctrina marxistă a materialismului dialectic inițiativele statului nostru vor ridica desigur știința noastră pe culmi tot mai înalte în conștiința contemporaneității.

Țin să subliniez că în activitatea științifică trebuie să stăpînească principiul: omul sfințește locul. În acest sens, personalitatea cercetătorului este factor hotărîtor, orice nivelare fiind sterilizantă. Munca științifică de grup este impusă de întinderea și gravitatea problemelor cercetate, dar importanța temelor abordate nu trebuie să ducă la nivelare, personalitatea fiecărui cercetător trebuind să fie permanent prezentă. Ideea de personalitate în știință și tehnică ridică probleme foarte complexe unui organizator al cercetării științifice, în cadrul unui institut modern de cercetare.

Știința își are rădăcina în om și finalitatea tot în el. Prin ea se urmărește fericirea lui și creșterea nelimitată a puterii lui. Omul este cea mai înaltă expresie a naturii, prin el natura ajungînd la conștiința de sine.

Ladea

Cap de fieră

Orientarea școlară și profesională

Integrarea socioprofesională a absolvenților

Prima promoție a școlii de 10 ani, care a părăsit băncile clasei a X-a în iunie 1971, ne dă posibilitatea unor concluzii interesante și semnificative pentru o organizare mai bună a activității instructiv-educative la clasele terminale ale școlii generale. Pentru documentare, am întreprins o anchetă pedagogică la 3 școli generale din Craiova, situate în locuri cu un anumit specific: Școala generală nr. 4, din centrul orașului, Școala generală nr. 17, dintr-un cartier mărginaș, și Școala generală nr. 23, a cărei populație școlară provine dintr-un raion modern al orașului: „Brazda lui Novac“...

Puțină statistică

Totalul absolvenților de la cele 3 școli: 114. Au reușit în școli profesionale: 46. Urmează ucenicia la locul de muncă: 20. Au intrat în producție: 21. Urmează alte școli post-generale: 15, din care 11 la licee teoretice și 4 la licee speciale. Au rămas în familie: 12.

În procente, integrarea este multumitoare, deoarece numai 12 absolvenți (aproximativ 10%) nu s-au integrat socioprofesional. O comparație cu situația absolvenților școlii de 8 ani (când încă nu aveam un învățământ general de 10 ani) ne atrage atenția că există mai multe posibilități, acum, de continuare a învățării de carte sau de trecere la însușirea și practicarea unei meserii.

S-a înlăturat „golul” de timp ce se crea pentru absolvenții școlii de 8 ani care nu urmau o formă de învățământ postgeneral.

O succintă analiză

În primul rând, este de remarcant faptul că majoritatea absolvenților s-au orientat spre școli profesionale, ucenicia la locul de muncă și producție (87 din 114). Aceasta demonstrează că în clasele a IX-a și a X-a s-a desfășurat o pregătire practică bună în atelierele școlilor respective, iar activitatea educativă, de îndrumare școlară și profesională, a fost bine organizată. Alături de străduințele colectivelor de profesori și diriginți din școlile generale, au contribuit, în bună măsură — la atragerea elevilor spre profesii practice — și activitățile de informare, duse în aceste școli de către conducerea grupurilor școlare de „Construcții”, „Electroenergetic”, „Comercial”, „Electrotutere” și altele, din Craiova, precum și contactul cu viața și activitatea ce se desfășoară în aceste școli profesionale. Unele profesii, care se însușesc în aceste școli, au exercitat, în mod direct, o influență determinantă în orientarea absolvenților școlii de 10 ani... În special, s-a muncit cu acei elevi din clasa a IX-a la care exista o oarecare derută provocată de insuccesul la examenul de admitere în liceu sau alte școli. Dar diriginții și directorii școlilor au avut și au de luptat, în această privință, și cu mentalitatea unor părinți, pentru a pune de acord dorințele acestora cu posibilitățile copiilor lor.

Din punctul de vedere al evoluției proceselor și particularităților psihice, se observă la acești adolescenți un spirit de observație mai ascuțit, o atenție mai concentrată și mai stabilă, gândire mai „maturizată” și o sedimentare afectiv-volițională. Ei pun mai puține probleme de comportament decât la vârstele anterioare. Sînt în stare să chibzuiască asupra vieții lor, cum se exprima o dirigință, de la Școala generală nr. 23. Se constată, însă, la unii dintre acești școlari unele tendințe spre manifestări de vagabondaj și de acte antisociale (în familiile care sînt incapabile să asigure supravegherea necesară...). Deși numărul acestora nu e mare, ei ridică totuși câteva întrebări. De ce totuși nu s-au integrat socioprofesional? Care este opinia familiilor respective? Ce perspective au acești adolescenți?

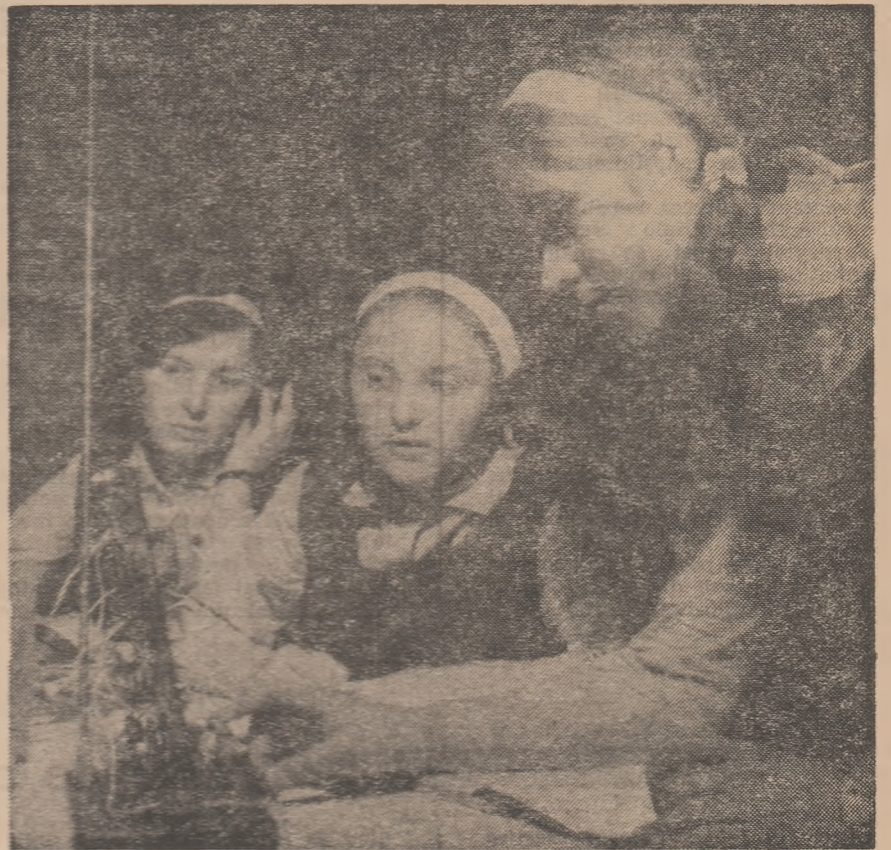
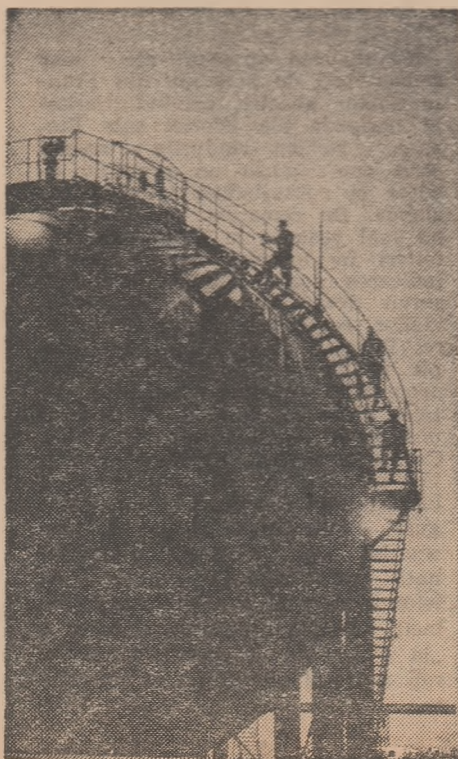
Profesorul Mihai Popescu, director adjunct la Școala generală nr. 23, consideră că o cauză a insuccesului acestor școlari este foarte slabă lor pregătire. Apoi, trebuie amintită și lipsa de interes a unor familii pentru viața și viitorul copiilor, precum și, în unele cazuri, o ambiție nejustificată de a nu-și lăsa copiii să învețe o meserie (pe „motivul” că respectivul adolescent „merită o profesie intelectuală”). Neținînd seama de recomandările diriginților, ale școlii lor, asemenea părinți derutează copiii, angajînd diferiți medietari plătiți în vederea trecerii la liceul teoretic, în clasa a IX-a sau a X-a. Astfel de școlari pierd interesul pentru continuarea și absolvirea școlii generale, sau nu reușesc să treacă un „prag” intelectual exigent, cum este un concurs de liceu pentru o activitate pe măsura posibilităților individuale. Problema devine și mai serioasă în momentul în care unii părinți și copii perseverențiază pe linia acestui „ideal”, pierzînd tocmai o perioadă de timp foarte favorabilă însușirii unei profesii.

Unele concluzii

Rezultatele bune obținute trebuie valorificate în practica școlară. Pentru aceasta este nevoie să fie satisfăcute câteva condiții: — acei părinți care mai au reticențe nejustificate față de profesiile practice să fie ajutați să privească cu încredere sfaturile și îndrumările școlii (se simte nevoia unui laborator de orientare școlară și profesională, unde „diagnoza” și „prognoza” să nu mai dea naștere la incertitudini și interpretări la voia întîmplării, unde unii părinți ar putea să fie mai mult și mai bine lămuriți cu privire la posibilitățile copiilor respectivi); — metoda de popularizare a gamei de profesii care pot fi învățate în diferite grupuri școlare și-a dovedit utilitatea și ea ar trebui extinsă la toate școlile profesionale și locurile de ucenicie; — activitatea educativă din școli trebuie desfășurată diferit la clasele IX și X; — să se pună de acord exigențele unor programe și obiecte de învățămînt cu posibilitățile reale ale școlilor respectivi.

Desigur, problema pusă în acest material rămîne deschisă, fiind susceptibilă de multe alte sugestii și păreri, ale acelor care simt că au datoria să contribuie la perfecționarea pregătirii și integrării socioprofesionale a absolvenților școlii de 10 ani.

MILTIADE IONESCU

În laboratorul de fizică al Liceului din Fetești.

Căi de perfecționare

O condiție de prim ordin pentru asigurarea desfășurării cu tot mai mult succes a orientării școlare și profesionale este buna pregătire a profesorilor și învățătorilor în această direcție, perfecționarea muncii lor.

Această perfecționare, izvorită din cerințele obiective ale epocii moderne, ale societății socialiste multilaterale dezvoltate, poate îmbrăca forme feurite, legate de complexitatea activității instructiv-educative. Din multitudinea acestor posibilități se desprind trei, prin importanța lor.

Este vorba de: studiul individual, activitatea metodică la nivelul școlii și cursurile de perfecționare.

Studiul individual pe linia orientării școlare și profesionale este facilitat prin bogatul material apărut în ultimii ani legat de specificul acestui complex proces.

Prezentarea conținutului științific al acestei munci nu este susținută însă și de unele lucrări care să abordeze metodică acțiunii de orientare școlară și profesională. Cadrele didactice așteaptă și studii legate de metodică informării profesionale, și de metodică cunoașterii elevilor și dezvoltării lor în spiritul autocunoașterii în vederea orientării școlare și profesionale. În felul acesta ar putea valorifica mai bine cunoștințele legate de conținutul orientării școlare și profesionale.

Activitatea metodică la nivelul școlii constituie încă un prilej de perfecționare a cadrelor didactice văzută prin prisma problemei puse în discuție. Tot mai frecvent întîlnim preocupări pe această linie, manifestate în cadrul consiliului profesional, al comisiei metodice a diriginților și al colectivelor de catedră.

Dezbaterea în acest sens la nivelul școlii în acest sens, mese rotunde organizate pe școli, sau pe școli învecinate, ori prin casa corpului didactic, vin să popularizeze unele acțiuni meritorii și să elucideze unele probleme pe plan metodic. N-ar fi rău dacă s-ar acorda o mai mare atenție schimburilor de experiență între școli, prin participarea cadrelor didactice de la o școală la discutarea problemelor de orientare școlară și profesională la altă unitate școlară, mai ales la școlile unde funcționează cabinete de orientare școlară și profesională conduse de psihologi școlari bine pregătiți, cu experiență și cu rezultate evidente.

Cursurile de perfecționare constituie al treilea mijloc de pregătire a cadrelor didactice în vederea orientării școlare și profesionale.

Hotărîrea forurilor competente de a iniția încă în anii trecuți cursuri de pregătire cu psihologii școlari și cu instructorii de pedagogie-psihologie constituie în această direcție un început bun. Atenția acordată orientării profesionale în cadrul pregătirilor pentru examenele de definitivare și de grad organizate prin Institutul central de perfecționare a personalului didactic și filialele sale, vine să sprijine ideea unei continue îmbunătățiri a acestei munci. Problema este viu discutată și în cazul cursurilor de pregătire postuniversitară cu profesorii de pedagogie-psihologie și cu directorii de școli. Nici profesorii de celelalte specialități nu sînt neglijați sub acest aspect. (De exemplu, în cadrul Institutului de perfecționare a personalului didactic — filiala Cluj, o temă care se dezbate la cursuri este strîns legată de cunoașterea elevilor, în vederea asigurării unui cadru educațional favorabil, unei bune orientări școlare și profesionale). Acolo unde laboratoarele de orientare școlară și profesională sînt puse la punct (de exemplu la Iași și Brașov), ele pot servi drept un prețios mijloc de perfecționare a profesorilor sub acest aspect. În măsura în care ele se vor îmbogăți și se vor înmulți, vor putea servi drept locuri eficiente de inițiere practică a profesorilor diriginți și nediriginți în utilizarea procedurilor și metodelor celor mai adecvate de orientare școlară și profesională.

În vederea obținerii unor rezultate bune în timp util cred că nu ar fi rău dacă s-ar găsi forme speciale de pregătire a diriginților în această direcție, iar în cadrul cursurilor postuniversitare cu profesorii de toate specialitățile problema cunoașterii elevilor și a informării profesionale trebuie să-și găsească un loc bine stabilit.

Îmbinînd această preocupare de perfecționare a profesorilor și învățătorilor pe linia orientării școlare și profesionale cu găsirea unor soluții practice de pregătire în acest sens a viitorilor profesori și a viitorilor învățători, în universități și licee pedagogice, se va asigura un cadru științific necesar în călăuzirea pașilor copiii în viață, pe drumul afirmării ca cetățeni activi ai patriei socialiste.

TITUS ȘUTEU

B. F. SKINNER :

Revoluția științifică a învățămîntului

În domeniul tehnologiei instruirii, aportul profesorului B. F. Skinner este foarte important, el mărimându-se printre pionierii studiilor experimentale și practice. Pe lângă cercetarea problemelor de tehnologia instruirii și inventarea unor sisteme tehnice de instruire, B. F. Skinner s-a ocupat și de rezonanța psihosocială a introducerii acestor mijloace: cartea apărută recent în traducere românească reprezentînd de fapt sinteza cunoștințelor în acest domeniu.

Avantajele tuturor mașinilor de instruire sînt multiple: verificarea răspunsului corect se realizează imediat; profesorul poate supraveghea simultan întreaga clasă, lăsînd pe fiecare elev să progreseze în ritmul care-i convine și să rezolve cîte probleme poate în cursul unei ore de clasă; dacă elevul este nevoit să lipsească de la școală, el va putea, la întoarcere, să reia lucrul de acolo de unde l-a lăsat; elevul dotat poate progresa repede, acest avans, însă, nu va constitui motivul inferiorizării celor cu ritm mai lent.

Dispozitivele permit prezentarea cunoștințelor sub o formă organizată cu minuțiozitate, astfel încît

fiecare problemă să depindă de soluția celei precedente. Acolo unde elevii pot fi intercalați în general dificilă, pot fi intercalate trepte suplimentare, ajungîndu-se în cele din urmă la un punct în care elevul mijlociu va da răspunsuri corecte.

Contribuția lui B. F. Skinner se referă în special la alcătuirea singur răspunsul, spre deosebire de cele la care el trebuie să aleagă una dintre mai multe posibilități oferite de mașină. Desigur, așa cum B. F. Skinner subliniază nu o dată, mașina, în sine, nu instruește. Ea nu este decît un instrument menit să-l pună pe elev în contact cu specialistul care a compus materialul pe care ea îl prezintă. Implicațiile pe planul instrucției și educației sînt numeroase. Se realizează, mai întîi, un schimb continuu între program și elev. Spre deosebire de expuneri, manuale și, într-o oarecare măsură, de mijloacele audio-vizuale, mașina determină o activitate susținută. Elevul este în permanență atent, în permanență ocupat. Ca și un meditant, mașina insistă ca fiecare punct să fie perfect înțeles înainte de a se porni mai departe (într-o mașină construită de B. F. Skinner,

absența răspunsului corect blochează desfășurarea ulterioară a programului). Cursurile și manualele dezvoltă materia fără să se asigure dacă elevul o urmărește; mașina nu prezintă decît materia pe care elevul este pregătit s-o abordeze într-un anumit moment, ajutîndu-l să dea răspunsuri corecte datorită construcției ordonate a programului său.

Vor putea mașinile să-i înlocuiască pe profesori? Dimpotrivă. Ele oferă însă profesorilor un mijloc de a-si economisi timpul și eforturile. Introducînd în programul mașinii informații mecanizabile, profesorul își poate exercita mai complet adevăratul său rol uman de neînlocuit.

Instruirea cu ajutorul mașinilor prezintă avantaje evidente și în afara școlii, în cadrul eforturilor tot mai intense de autoinstruire. De asemenea, pot fi elaborate programe ale unor discipline pentru care nu există profesori. Un vast cîmp de aplicare își găsesc aceste tehnici în defectologie: mașinile de instruire pot fi adaptate, de exemplu, alfabetului Braille, posedînd în plus, pe lângă avantajele descrise anterior și o infinită „răbdare“.

PETRE MANU

MIRCEA ZDRENGHEA, STELA ZDRENGHEA :

Probleme de analiză morfologică

Avem în față o lucrare practică și bine fundamentată științific. Ea a fost gândită ca un instrument eficient pentru înțelegerea și folosirea corectă a limbii române. Autorii au reușit acest lucru, oferind soluții teoretice și aplicative de analiză gramaticală, punînd la dispoziția profesorilor și elevilor un material de mare utilitate.

Cuvîntul înainte ne asigură că autorii agreează atât metodele clasice de studiere a limbii, cît și cele noi, în măsura în care acestea din urmă se dovedesc folositoare.

Primul capitol este intitulat: *Indrumări în analiza morfologică*. După ce se face o introducere sintetică și clară în morfologia și sintaxa limbii române, subliniindu-se prin exemple convingătoare, că „morfologia este strîns legată de sintaxă“, se fac sugestive comparații între studiul limbii și alte domenii ale științei. Autorii arată, pe bună dreptate, că „pentru a înțelege mai ușor modul de îmbinare a cuvintelor în poziții este necesară cunoașterea temeinică a formelor pe care acestea le iau“. Și mai departe: „La o bună cunoaștere a formelor pe care le iau cuvintele în cursul vorbirii și deci la o corectă înțelegere a lor, atunci cînd avem nevoie de ele, se poate alege mai ales, prin dese analize morfologice“.

Se pledează și se oferă indicații pentru o analiză morfologică nemecanică, atotcuprinzătoare. Por-

vind de la constatarea unor greșeli care apar frecvent în analizele efectuate de elevi și care sînt rezultatul unor lacune existente în programa școlară însăși, autorii susțin eliminarea lacunelor, adică ei merg la rădăcina răului.

Analizînd cîteva texte din literatura română, cartea ne convinge că „pentru a face o bună analiză gramaticală, e necesar să fie bine cunoscut conținutul“; în același timp, „o bună analiză gramaticală ne poate ajuta la înțelegerea corectă a unui text“.

Partea a doua a acestui capitol introductiv este consacrată unor îndrumări practice. Aici se oferă profesorilor nu numai soluții pentru a-i învăța pe elevi cum să evite greșelile de analiză, ci și sugestii pentru convingerea elevilor de adevărul interpretărilor. Și acest lucru trebuie făcut cu argumente, cu unu, două sau mai multe argumente, zic autorii. E o concepție democratică, așa spune, adică naturală, științifică.

Al doilea capitol reprezintă analize morfologice propriu-zise. Aproape patruzeci de modele, dintre care unele însoțite și de schemele de rigoare.

În fine, în capitolul *Texte de analizat* se propun spre a fi luate în considerare pentru exerciții un mare număr de propoziții și fraze, bine alese din punct de vedere gramatical.

Remarcabil este faptul că de a

lungul întregii cărți autorii analizează sau propun fragmente reprezentative din marea literatură românească, din folclor, din cronicari, din clasicii limbii noastre (Negruzzi, Alecsandri, Eminescu, Creangă, D. Zamfirescu, Odobescu, Delavrancea, Hogaș, Coșbuc, Iosif, Topîrceanu, Rebreanu, P. Dan, Mihăiescu, Sadoveanu, Cezar Petrescu, Blaga, Arghezi, Călinescu), din prozatorii valoroși contemporani (Barbu, Preda, D. R. Popescu).

O carte, aparent aridă, devine astfel o originală antologie de frumusețe a limbii românești, cu arhitectura ei minunată, unde totul este organic asamblat și pregătit cu certitudinea ce-i permite să înfrunte veșnicia.

Așa cum adevărații matematicieni trăiesc — cerebral, dar și afectiv — farmecele unei excursii prin labirintul unei ecuații — adevărații oameni de știință ai limbii, a limbii lor materne, pe care o iubesc, sînt cuceritori de miracolul unor raporturi care exprimă adesea atît de magistral gîndurile strămoșilor și contemporanilor. Marele lor merit constă în puterea de a ne atrage astfel spre studiul limbii române, de a ne instrui astfel mai ușor. Iar limba a fost și este și va fi una dintre componentele fundamentale ale istoriei și existenței națiunii române.

LIVIU PETRINA

SORINA BERCESCU :

Istoria literaturii franceze

O literatură — a cărei arie cronologică acoperă aproape douăsprezece secole — cu greu și-ar putea oglindi chipul în spațiul citorva sute de pagini. Într-un atare cadru nu putem pretinde — dincolo de prezentarea figurilor celor ce au reușit să devină un fel de repere sociale — altceva decît o succintă trecere în revistă a operei lor. A fost deci firesc ca în cazul de față să se abandoneze virtuozitatea metodei studiilor comparative, pentru măsurarea valorilor respective, deoarece aceasta ar fi necesitat coborîrea spre amănunte imposibil de inclus, în parametrii tehnici ai actualei lucrări.

Volumul încearcă în schimb să prezinte lectorului un unghi nou de înțelegere a agitatei panorame spirituale care e literatura franceză: acela al concizării specifice zilelor noastre. Cartea devine un fel de reflectare a imaginii polivalentale a importanței literaturii de o cardinală importanță în cultura mondială, datorită tocmai sensibilităților sale antene prin care o atare literatură a putut întui în

fiecare operă mai de seamă configurația viitorului.

Totodată, autoarea a înțeles să combată laconismul informației într-un atare context printr-un stil comunicativ. Limbajul cu care ea se adresează lectorului amintește intrucitva de mecanismul seminarial: el solicită presupusul interlocutor și-i menține trează atenția tocmai pentru a-l transforma într-un participant activ la acest colocvii.

Ne aflăm în fața unui stil alert de la prima pină la ultima filă a volumului, mai ales dacă ținem seama că în afară de o presăpătare vocabularului cu imserie de termeni noi, Sorina Bercescu privește acest ansamblu de nume, date și opere printr-o optică — după cum mărturisește — contemporană, optică prin care-l deternămină pe cititor să urmărească perspectiva edificiului ei literar.

Traducerile inspirate, îndeosebi cele ale versurilor, aparțin unor minutorii abili ai lirei și totodată stăpîni pe tainele retortei poetice: Victor Eftimiu, Dan Botta, B. Solacolu. Aurel Tita, Virgil Teodorescu etc.

Nenumărate aprecieri ale unor comentatori de prestigiu din Franța zilelor noastre, privind diferitele perioade ale istoriei sale literare, străbat rîndurile acestei cărți conferindu-i un prestigiu aparte și rotunjindu-i totodată viziunea. De remarcat că volumul nu mai recurge la obișnuitele trimiteri în subsolul paginii pentru indicarea acelor lucrări care i-au servit drept rampă de lansare a ideilor respective. După acumulare, întregul material a fost retolat și conformat într-o viziune proprie. S-a păstrat totuși, posibilitatea detectării surselor cu ajutorul unei sistematizate bibliografii finale. Cartea reprezintă astfel o realizată condensare a mai multor lucrări de specialitate într-una singură. Fiecărui scriitor i s-a acordat o atenție dimensionată în raport direct cu felul în care el e privit astăzi, așa încît volumul are meritul de a fi „la zi“ nu numai cronologic, ci și sub aspectul criteriilor de apreciere.

ERNEST VERZEA

Decada cărții social-politice

Din producția de carte a anului 1971, literatura social-politică umanistică reprezintă în medie circa 16%. În anul trecut au apărut numai la Editura politică 190 de titluri într-un tiraj de 4.500.000 exemplare. Documentele partidului și statului, ale diferitelor organizații de masă au apărut în 1971 într-un tiraj de peste 2.700.000 exemplare (60 de titluri).

O nouă acțiune închinată cărții se desfășoară timp de 10 zile în Capitală. Comitetul de cultură și educație socialistă a municipiului București, Comitetul municipal U.T.C., Consiliul municipal al Sindicatelor și Centrul de librării organizează între 14—23 februarie „Decada cărții social-politice“, prilej de întîlnire între autori, editori, cititori și cei ce răspîndesc cartea în orașul București.

Tovarășul Zoltan Gheorghiu, director comercial al Centrului de librării București, ne-a declarat în acest sens:

— Noi, cei care răspîndim aceste bunuri spirituale în rîndul suteilor de mii de cititori din București am înscris în planurile noastre de muncă, la loc de cinste, îmbunătățirea continuă a muncii de răspîndire a literaturii social-politice umaniste. La librăria „M. Sadoveanu“ s-a organizat o expoziție de carte social-politică, iar cu ocazia deschiderii festive a Decadei a luat cuvîntul tovarășul Valter Roman, directorul Editurii politice, care a vorbit despre rolul literaturii social-politice în făurirea societății multilaterale dezvoltate în țara noastră. O altă expoziție este amenajată la librăria Academiei. Zece librării mari din Capitală prezintă vitrine speciale. Într-o serie de școli din Capitală (de exemplu la liceele „Gh. Lazăr“, „M. Basarab“, „Tudor Vladimirescu“, „Zoaia Kosmodemianskaia“, sau la școlile generale nr. 86, nr. 160 și nr. 189) se organizează reuniuni literare, simpozioane, expoziții, avînd ca obiectiv popularizarea și discutarea cărții social-politice românești.

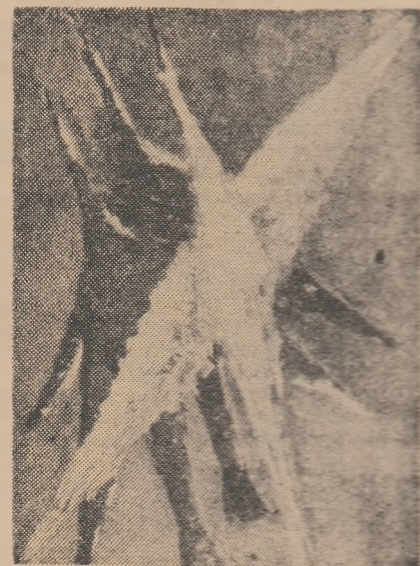
H. LEREA

Expoziție de pictură

În cele 24 de tablouri în ulei și 20 în guașă expuse de Pavel Chichisan, în sala cenacului „Ion Andreescu“, se constată prezența unei munci departe de ambiția unor căutări ostentativ novatoare. Lucrările, printre care: „Portretul lui N. Bălcescu“, „Ospățul“, „Profesoara“, „Studentul“, „Inundații în satul Baica“, „Episodul '70“, evidențiază personalitatea unui liric îndrăgostit de oameni, de peisaje și de frapte istorice. Artistul știe să surprindă într-un limbaj plastic, limpede și viguros frumusețea țării cu oamenii ei de omenie, cu priveliști odihnătoare.

Culoarea capătă sub penelul său consistența armoanelor naturale, exuberante sau liniștite în funcție de starea sufletească care le-a potențat. Profesorul Chichisan refuză imediat, pentru a traduce un discurs cromatic complex, revelator pentru o anumită concepție. Preferința pentru jocul de culoare, estomperînd grija excesivă pentru desen, conduce la o îmbinare reușită între modalitatea clasică și cea modernă de abordare a realității. Mărturisesc aceasta, printre altele, lucrările de natură statică, „Bătrînul“, „Autoportret“, „Primii oameni pe lună“.

MARIUS POPESCU

PAVEL CHICHISAN: Zborul

AL DOILEA PAS AȘTEPTAT

Pentru a veni în sprijinul viitorilor candidați, instituțiile de învățământ au trecut, începând din acest an, la organizarea consultațiilor în vederea examenului de admitere în facultate. Cum se desfășoară aceste consultații? În ce măsură satisfac ele așteptările și nevoile elevilor? Iată, obținute prin sondaj, părerile mai multor elevi beneficiari ai cursurilor ținute de diferite facultăți.

Ileana Drughean: Din punctul meu de vedere, cursurile de la Institutul politehnic, facultatea de electronică au calitatea de a ne introduce în atmosfera învățământului superior. Avem posibilitatea să-i cunoaștem pe profesori — unii din ei ne vor fi poate chiar examinatori — să le cunoaștem optica, exigențele. Prelegerile la care am asistat, la Politehnică, atât cele de fizică precum și cele de matematică, tratează problemele studiate de noi în școală dintr-un punct de vedere nou, sintetic sau în noi asociații. De asemenea, la ambele discipline se fac demonstrații care nu ni s-au făcut în școală. Deseori profesorii ne întrerup din expunere pentru a ne întreba dacă am înțeles explicațiile date sau verifică ei înșiși, prin întrebări de sondaj, măsura în care au fost asimilate problemele expuse. Am o singură obiecție: sistem aproape o mie de candidați care se înghesuie duminică dimineața la ora opt, să intre pe unica poartă deschisă, în vreme ce ceilalți porți stau încuiate cu lacăt.

Luminița Mițoaiică: Cursurile de la Universitatea București, Facultatea de fizică sînt foarte bune și, pe un-deva, ne depășesc chiar așteptările. Ni se prezintă materia pe care trebuie într-adevăr s-o cunoaștem și ni se dau probleme tip după care urmează să rezolvăm singuri alte probleme. La capitolul „Cinematică”, de exemplu, trei din cele șase ore de curs au fost afectate rezolvării de probleme.

Ion Popescu: Cursurile la care particip sînt comune pentru candidații de la toate facultățile Academiei de studii economice: economie politică, două ore, matematică, două ore. Dar nu toți candidații vor da examen la aceste discipline. De exemplu, la Facultatea de merceologie se va da examen la chimie, la Facultatea de cibernetică se va cere fizică, iar la cea de comerț exterior, o limbă străină.

Aurora Constantinescu: Sîntem măgați la grămadă în amfiteatrul R.3. al Universității din București. Eu vreau să fac limba și literatura română „principal” și franceza „secundar”. Dar am o colegă care va urma germana, „principal”, și alta latină „principal”. Cursurile sînt de-a valma, pentru toată lumea, și de nivel secundar la toate disciplinele. Ni s-a promis că se vor face grupe speciale pentru fiecare facultate. Pînă una alta trebuie să ne mulțumim cu ceea ce ni se oferă.

Dan Circumaru: La Facultatea de drept facem două cursuri — unul de filozofie și altul de istorie. Cursul de filozofie este foarte frumos, foarte interesant, dar în totală contradicție cu ceea ce am învățat noi. Bazat pe cercetările de specialitate ale catedrei, acest curs, care ne modifică chiar noțiunile de bază permise în școală, vine în contradicție cu bagajul nostru de cunoștințe. Dar, ne întrebăm, comisia de examinare își va însuși și ea punctul de vedere al catedrei? Apoi, ni se recomandă o bibliografie la care noi nu avem acces. N-ar fi drept să ni se permită să citim în bibliotecile facultăților la care vom da examen? O observație valabilă cred, pentru toată lumea: cei care ne predau să nu uite că sîntem mulți (aula de la drept este imensă), că vrem să luăm notițe și că, deci, trebuie să vorbească rar și răspicat.

Vlad Suzan: Sîntem vreo mie de candidați la Institutul medico-farmacologic, București, împărțiți în patru amfiteatre. Cursurile încep la ora nouă. Dar, ca să obții un loc mai bun trebuie să te prezinți la facultate la ora șapte. Cursurile, ca și la alte facultăți, sînt predate de profesori diferiți și fiecare predă în maniera lui. Fiziologia și anatomia ni se predă la nivelul așteptărilor, dar fizica, nici măcar la nivelul manualelor noastre de școală. La un curs, a venit o preparatoare și ne-a spus: „o să vă enumăr problemele pe care trebuie să le abordați dacă veți avea de tratat această temă”; și s-a ținut de cuvînt. Cursul n-a fost decît o simplă enumerare. Perioada de pregătire ar trebui lungită. Ea ar trebui să înceapă, cred, din toamnă, o dată cu anul școlar.

La ora la care am efectuat acest sondaj la nici una din facultățile amintite în rîndurile de mai sus nu avuseseră loc seminarii. Cele mai multe dintre ele i-au asigurat pe candidați că acestea se vor deschide în curînd și vor avea loc sim-băta după-amiază. Cerem poate prea mult pentru tinerii aceștia care bat, cu lunile de zile înainte de concursurile de admitere, culoarele facultăților dar prelegerile, iarși faimoasele prelegeri, n-ar putea fi transformate în mai mare măsură în dialoguri științifice vii, apropiate, cu grupe restrînse de candidați?

Să ne gîndim ce se întimplă. Se adună sute de tineri într-o sală. Vine un profesor și le „spune” o lecție. Cei care au ajuns să ocupe locuri bune (nu cei de la balconul doi al aulei de la drept) iau notițe după care vor învăța acasă.

Să ne mai gîndim apoi că, la aceste cursuri, nu vin numai localnicii, elevii din centrele universitare. În fiecare sim-băta și duminică trenurile aduc din localitățile satelit sute de elevi care (unii au obținut abonamente C.F.R., alții plătesc pentru un bilet prețului unor ore de meditație particular) așteaptă de la respectivele cursuri tot ce le poate oferi pentru a proba capacitatea și dreptul lor real de a intra în rîndurile studenților. Dacă am făcut un prim pas, organizînd în favoarea acestei idei forma necesară, să-l facem și pe cel de al doilea, dînd acestei forme întregul și îndreptățitul ei conținut. Elevii li așteaptă cu legitîmă nerăbdare și interes.

OCTAVIAN BUZESCU

LADDA

Știu că-l un mare artist, cel mai mult știu asta. De fapt, nimeni nu-l contestă valoarea, nimeni nu-l contestă ca artist. S-au găsit însă cîțiva contrați, care și-au pus ochelari fumurii pe nas și s-au căznit să nu-l vadă, să nu-l numească în „exegezele” lor. În clasificări arbitrare, în bilanșuri șirete și rapoarte obtuze, „figura” printre alții, ori era uneori pur și simplu „uitat”. Descopăr, acum, evocînd cu duioasă emoție atîtea și atîtea întîlniri că el a evitat, de multe ori ostentativ, compania contraților considerați „maestri”, simțindu-se în largul său printre tineri, fie sculptori, studenți de-ai săi, fie pictori, fie scriitori. Dacă i-aș căuta prietenii din ultimii ani de viață, aceștia ar fi, în cea mai mare măsură, tineri. Printre ei, inconștient de ei, nu devenea patriarhul însetat de venerație, ci egalul lor, trăind în mediul lor acel sentiment de vigoare și trumusețe pe care poporul nostru îl numește „tinerețe fără bătrînețe”. În multe ceasuri de neuitat zăboviri la o vorbă, în atelierul de lingă Someș, în casa lui de la Suceag, sau în redacția Tribunei clujene, unde venea adesea numai și numai să „soarbă” tinerețe, artistul devenea dascăl, nu cadru didactic, ci om dascăl, mai tinerii învățînd să coute izvorul autenticei arte în spiritualitatea și arta poporului român. Nu se stia să recunoască, o alirma cu mindrie, că și-a avut părinții și bunii adevărați precursori în ale artei. „Moșii, strămoșii mei mi-au lăsat o arhitectură, o doină, o cre-

diță. Iată formula mea estetică din care vreau să pornesc. Ar fi sârăcia cea mai rușinoasă să împrumut inima de la alții, cînd am acasă la mine atîta bogăție. Poporul ne arată că își creează singur formele lui estetice...” În multe ceasuri de neuitate zăboviri la o vorbă îi pomenea adesea pe Paciurea și pe Brîncuși, pe care i-a avut dascăli. Dar după cum Brîncuși n-a consimțit să viețuiască în umbra lui Rodin, pornind pe propriul său drum, nici el n-a zăbovit în umbra marilor săi înaintași, găsindu-și propriul drum. Este uimitor cît de gingaș putea deveni acest om de robustețea pietrei dure, cite momente de poezie putea insufla materiei; este tot atît de uimitor cît de sever și aspru putea deveni acest suflet delicat de poet, cîtă vigoare putea insufla materiei. Există în sculptura lui o simbioză a realismului puternic din Fefelega lui Agîrbiceanu sau a țăraniilor lui Rebreanu cu a poeziei nemărginirii de ape și cer a lui Blaga. Sculptura lui poartă pecetea unei asemenea simbioze, izvor al permanenței spiritualității lumii din care artîstul s-a născut.

Știu că-i un mare artist. Acum, la scurt timp după trecerea lui, opera și-a găsit locul cuvenit, impunîndu-se prin ea însăși. Dacă i-am asociat numele cu un Paciurea și Brîncuși nu am făcut-o pentru a-i determina genealogia în materie de artă, ci pentru a-l așeza cu drepturi egale în trinitatea de piscuri a sculpturii românești. Și pentru a demonstra că avem „la noi acasă atîta bogăție”.

TEOFIL BUȘECAN

Un caz de sancțiune

Problema se pune în felul următor:

Un om a muncit conștiincios ani de zile în meseria pe care o practică, este apreciat de superiori și despre el se vorbește în toate ocaziile numai la modul superlativ. Dar iată că într-o zi își dă în petic; într-o zi omul nostru comite o gravă abatere, poate chiar o infracțiune. Atunci ce facem? Inchidem ochii la faptele sale care contravin legii, sau aplicăm sancțiunile de rigoare? Legile țării, se știe, sînt unice și valabile pentru toți cetățenii, indiferent de meritele lor și de poziția în societate. E adevărat, ele cunosc unele nuanțe distincte. Într-un fel ești sancționat sau pedepsit la prima abatere și într-un alt fel cînd ești recidivist notoriu! În nici un caz, însă, ele nu pot fi eludate! Apoi sancțiunile n-au numai caracter coercitiv, ci și unul constructiv — de readucere la linia de plutire. Au, totodată, caracter preventiv: de a preîntîmpina virtualele abateri mai grave!

Cazul profesorului M.D. din Brăila ni se pare elocvent în acest sens. Prof. M.D. — cităm dintr-o caracterizare — „cu o vechime de 10 ani în învățămînt, director adjunct la Școala generală... fără nici un fel de

sancțiuni, cu diplomă de merit emisă de Consiliul Național al Organizației Pionierilor”, într-o seară comite o abatere, la prima vedere, poate, inofensivă. „Sub influența alcoolului — cităm de această dată din procesul-verbal dresat de organele de miliție — a provocat larmă fără drept pe strada Republicii, tulburînd liniștea cetățenilor”. Lui M.D. i se aplică o amendă contravențională (cea mai mică) de 300 lei. Incunoștințat de abatere. Inspectoratul școlar județean Brăila îl sancționează și pe linie profesională, cu avertisment; implicit, conform regulamentului, lui M.D. i se ridică dreptul de a se prezenta la examenul de grad pe timp de 1 an de zile, din cauza sancțiunii primite. E prea mult? E prea puțin?

Credem că organele în drept s-au orientat bine în acest caz. Ele n-au eludat legea lăsîndu-se „orbite” de meritele mai mari sau mai mici ale profesorului, dar nici nu l-au sancționat prea drastic încît să-l demoralizeze. Au vrut mai mult, desigur, să-i atragă atenția, să-l prevină asupra eventualelor abateri mai grave, cu urmări de altă natură.

A greși e omeneste — spune o vorbă din bătrîni. Da, dar nu și în meseria de dascăl. Aici derogările

de la litera legii și de la etică nu sînt admise nici cît negru sub unghie. Te arată cu degetul elevii și părinții lor, increderea în tine se zdruncină. Iar „statuia” pe care ți-ai ridicat-o prin ani de strădanii, sfărîmată într-o clipă cînd nu ți-ai putut stăpîni pornirile, într-o clipă de „greșeală” mai mult sau mai puțin lucidă, oricît te-ai căzni s-o așezi înapoi, pe soclu, i se vîd lipiturile. În meseria de dascăl, prestigiul deteriorat se reface greu. Ne-am bucura dacă profesorul brăilean ne-ar contrazice.

D. RACHICI

NOTA: Tot la Brăila, o veste a făcut, de curînd, ochul orașului: pronunțarea sentinței în procesul fostei secretare de la Școala generală nr. 23, Marta Nită Falsificînd statele de salarii, în decurs de numai patru luni ea a încasat în plus suma de 7.685 lei. Pedeapsa care i s-a dat (1 an și jumătate închisoare) este minimă. S-a ținut cont că M.N. este mamă a doi copii mici: unul de doi ani, altul de 8 luni.

— E dulce mierea, ursule?

— Dulce, cînd e cistigată prin muncă cinstită. În caz contrar, e grozav de amară!

D.B.

ELVIRA MARTIN SABINA,

director în Ministerul Educației din Cuba

despre :

ȘCOALA PENTRU POPOR

Aerul cu care te întâmpină Elvira Martin Sabina are ceva specific latin : optimismul și vigoarea spiritului. Și ceva specific luptătorului pentru o cauză în care crede : hotărârea și intransigența.

La sfârșitul discuției, interlocutoarea noastră se scuza : „V-am vorbit cam mult despre Cuba. Dar așa sintem noi : întotdeauna ne place să vorbim despre ea”. Și am simțit în glasul său o inflexiune de mândrie. Indreptățită, desigur, și nu mai puțin specifică fiilor Cubei de azi, al cărei popor, rupind definitiv cu trecutul, își clădește cu entuziasm și cu atât de mult succes propriul viitor...

— Cititorii noștri cunosc din zăre, de la radio și televiziune, multe din realizările poporului cubanez, pe care îl urmăresc, în evoluția sa, cu deosebit interes. Ca revistă a școlii, am dori să le aducem în atenție — cu ajutorul dumneavoastră — câteva din obiectivele care, în etapa actuală, vă mobilizează eforturile pentru dezvoltarea învățământului.

Elvira Martin Sabina : În etapa actuală, energiile poporului nostru se concentrează spre realizarea unui nivel superior de dezvoltare în toate compartimentele vieții, de natură să apropie Cuba de cele mai avansate țări. Firește, sarcinile de astăzi ale poporului nostru sînt deosebite de cele din perioada imediat următoare victoriei Revoluției. Atunci — ca să mă refer numai la învățămînt — aveam de lichidat, în primul rînd, analfabetismul (23,6%, iar în sectorul rural peste 40% din populație nu știa să scrie și să citească) moștenire apăsătoare a trecutului de exploatare și de mizerie a maselor. A fost o acțiune de mare amploare, cu un emoționant conținut patriotic, în care toți cei ce știau mai mult învățau pe cei ce știau mai puțin. Această acțiune a culminat în 1961, declarat An al educației, cînd Cuba a devenit prima țară din America Latină care a lichidat analfabetismul. Paralel, statul nostru a dat o deosebită atenție școlarizării copiilor de vîrstă școlară (pentru aceasta au fost transformate atunci în școli pînă și vechile cazărmi), tinzînd ca majoritatea populației să aibă ca pregătire măcar cele șase clase ale școlii elementare.

Ceea ce este caracteristic în prezent pentru învățămîntul nostru este organizarea unor forme diversificate de școlarizare, pe treptele superioare ale școlii : învățămîntul secundar de bază (clasele VII-X), învățămîntul mediu superior sau preuniversitar (clasele XI-XIII) și învățămîntul universitar, spre care se îndreaptă un număr din ce în ce mai mare de tineri. Alături de acestea este bine reprezentat învățămîntul tehnic și profesional, formele de educație permanentă pentru adulți etc., care întregesc tabloul schițat de Fidel Castro în 1968, conform căruia țara noastră trebuie să se transforme într-o imensă universitate.

Existența tuturor acestor cicluri și forme de școlaritate pune în fața statului probleme variate privind asigurarea personalului de predare adecvat, ca și a condițiilor de lucru în fiecare unitate, astfel încît procesul instructiv-educativ să fie la un nivel științific superior.

— Fiindcă a venit vorba de conținutul învățămîntului, ce principii vă călăuzesc în asigurarea lui ?

Elvira Martin Sabina : Vrem în primul rînd ca, prin activitățile la clasă și în afara ei să-i înzestrăm pe tinerii de astăzi, constructorii de mîine ai societății noastre, cu

cîteva calități pe care noi le considerăm esențiale pentru împlinirea năzuințelor noastre de progres și bunăstare. Astfel, considerăm foarte important ca tinerii pe care îi creștem să aibă — cum spunea Fidel Castro — o mentalitate de producători și nu de consumatori. Adică să-i înzestrăm cu acele trăsături de caracter care să-i facă participanți activi, plini de elan, la producerea bunurilor materiale și spirituale ale societății.

— Cum se realizează acest principiu în practica școlară ?

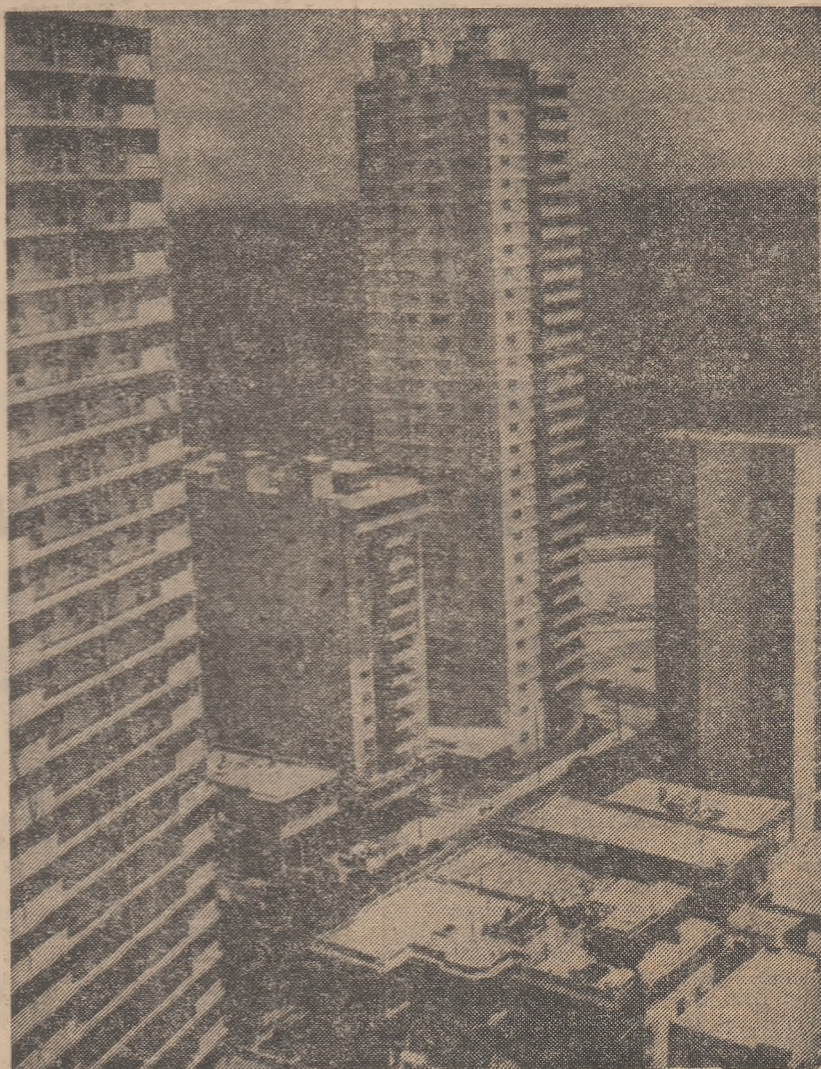
Elvira Martin Sabina : Dezvoltînd respectul pentru munca fizică și intelectuală, plăcerea și priceperea de a munci a fiecărui tînar. Acest lucru este posibil, în primul rînd, activizîndu-i pe elevi la lecție și în întreg procesul pregătirii lor pentru școală. Apoi — aspect tot atît de important — antrenîndu-i în activități direct productive, lucru care se realizează în mod sistematic. Și nu numai pentru că activitățile practice ajută la mai rapidă integrare a tinerii

tului în profesiunea viitoare, dar și pentru că îi dezvoltă multilateral și-i fac utili societății. Elevii au posibilitatea să dovedească aceasta, muncind efectiv. Cei care urmează cursurile secundare de bază se deplasează la țară cu profesorii lor în fiecare an cîte 45 de zile pentru muncă. Cei din învățămîntul preuniversitar și universitar efectuează aceste activități în agricultură și în industrie, de asemenea într-un anumit număr de zile.

— Ne-ați vorbit despre una din trăsăturile de caracter fundamentale pentru cei ce trăiesc într-o societate lipsită de exploatare : dragostea și respectul față de muncă. Ce alte trăsături caracterizează tipul de personalitate pe care îl cultivă școala dumneavoastră ?

Elvira Martin Sabina : Așa cum s-a arătat și la Congresul Educației și Culturii din 1971, noi tindem să educăm astfel tineretul încît să fie capabil să simtă necesitatea de a face, în fiecare moment, ceea ce societatea noastră îi cere, avînd permanent ca model de om pe Che Guevarra. Evident, aceasta presupune pentru noi, educatorii, cultivarea neobosită a dragostei tineretului față de patrie și popor, față de toate cuceririle și năzuințele lui. A unui popor pe care ne place să-l considerăm, nu izolat pe o insulă în Ocean, ci făcînd parte din concertul popoarelor Americii Latine și a popoarelor care s-au eliberat de exploatare și construiesc o viață nouă.

STELA PREDESCU

Havana

CUBA

— pe scurt —

● Înainte de Revoluție, 50% din copiii Cubei nu aveau posibilitatea de a fi școlarizați. Și nu în primul rînd din lipsa de cadre (9 000 de învățători — sau profesori) ci din lipsa localurilor de școală și a condițiilor minime de trai necesare oricărui copil pentru a putea urma cursurile. Astfel, gratuitatea și obligativitatea învățămîntului rămîneau o simplă declarație scrisă în textele de lege. Datorită politicii școlare a guvernului revoluționar, care a deschis larg porțile școlilor fiilor celor ce muncesc, accesul tuturor copiilor la învățămîntul elementar a devenit o realitate. Astăzi școlile de toate gradele sînt frecventate de aproape 2 500 000 de tineri (din care circa 300 000 bursieri) la o populație de aproape 9 000 000 de locuitori.

● Rezultatele obținute în „școlile la cîmp” sînt superioare celor din alte școli. Astfel, media de promovare este aici de 85—90% față de 75% media generală de promovare în școlile obișnuite. Dată fiind utilitatea lor, se vede ca numărul acestor școli să crească : în 1975 vor exista 100, iar în 1980, aproximativ 1 000, cu un efectiv de 700 000 de tineri.

● Instrucția în școlile tehnice este strîns legată și ea de producție. Cum însă însușirea temeinică a unei meserii reclamă, în condițiile societății moderne, și serioase cunoștințe de matematică, planul de învățămînt pentru școlile tehnice rezervă acestei discipline — după cea de specialitate (care se realizează în 858 ore pe semestru) — cel mai mare număr de ore, respectiv 260 pe semestru.

● Începînd din septembrie 1971, în școlile pedagogice se studiază în condiții de semiinternat, mulți din elevi putînd să beneficieze de burse. Durata studiilor este de patru ani, tinerii efectuînd în ultimul an și practică pedagogică.

● Munca de cercetare este sprînjină din toate punctele de vedere în Cuba. Ea se bucură de o deosebită atenție în universități și școli superioare, unde este strîns legată de necesitățile cele mai urgente ale dezvoltării economice și sociale ale țării. De planificarea și organizarea activității de cercetare a studenților și bînzîntele, a profesorilor lor, se ocupă în fiecare loc un consiliu special, împreună cu prorectorul și respectiv, prodecanul sau directorul adjunct al școlii desemnate cu problemele cercetării.

● Educația permanentă a adulților nu este în Cuba doar un fapt propagandistic, ci o sarcină politică a guvernului revoluționar. Actualmente peste 400 000 de adulți frecventează școlile de diferite tipuri ce le sînt puse la dispoziție pentru completarea cunoștințelor profesionale și largirea orizontului de cultură.

● Universitățile „extramuros” sînt o formulă foarte binevenită în sprîjinul ideii „universalizării învățămîntului” în Republica Cuba. Ele funcționează în afara incintei universității propriu-zise, în însuși cadrul fabricilor. De exemplu, profesorii Universității din Oriente vin la fabrica de nichel „Comandante Rene Ramos Latour” să predea, pentru muncitorii de aici, cursurile din cadrul unor variate discipline, transformînd astfel fabrica într-o adevărată universitate. Muncitorii, care au astfel posibilitatea să studieze prelegerile în chiar incinta fabricii lor, sînt deosebit de avantați în folosirea timpului pentru studiu și în frecventarea regulată a cursurilor universitare.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef : AUREL DRAGOȘ MUNTEANU